

เป้าหมายสูงสุดของมนุษยชาติกับการเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์

ตามความเห็นของเตยารคิ มนุษย์เป็นจุดสุดยอดของวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต และสรรพสิ่ง เพราะมนุษย์มีความสำนึกที่ซับซ้อนที่สุด เขายังกล่าวถึงความสำนึกรวมหรือความเห็นพ้องต้องกันของมนุษยชาติ ซึ่งต้องพัฒนาต่อไป จนถึงจุดโอเมกา แต่เนื่องจากจุดประสงค์หลักที่สำคัญของเตยารคิคือ การผสมผสานความคิดทางวิทยาศาสตร์ให้เข้ากับคริสต์ศาสนา ดังนั้นจุดโอเมกาของเตยารคิจึงมีความหมายอีกแง่หนึ่งคือ เป็นการกลับมาอีกครั้งหนึ่งของพระคริสต์ซึ่งเตยารคิคิดว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดของมนุษยชาติ

ถ้าจะถามเตยารคิว่า ความรอคอยสุดท้ายของมนุษยชาติหรือเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์คืออะไร เตยารคิก็คงจะตอบว่า คือ จุดโอเมกา อันเป็นสภาวะที่วิญญาณมนุษย์ทั้งหมดบรรลุเอกภาพสูงสุดอันเป็นการเห็นพ้องต้องกันของมนุษยชาติเสมือนเป็นพระรหัสัยกายของพระคริสต์สรรพระ (The Total Christ) ส่วนสัมปชัญญะของวิญญาณแลามมนุษย์ทั้งหมด จะบรรลุสภาพสัมปชัญญะเหนือบุคคล (Hyperpersonal Consciousness) กลายเป็นพระวิญญาณแห่งพระคริสต์สรรพระ ดังนั้นเท่ากับว่าเตยารคิได้ตีความพระคัมภีร์อย่างใหม่ในเรื่องการกลับมาของพระคริสต์ในอนาคต (Eschatology) ว่าเป็นการบังเกิดขึ้นของพระคริสต์สรรพระนั่นเอง

ก่อนจะเข้าใจเรื่องเป้าหมายสูงสุดของมนุษยชาติซึ่งเตยารคิเน้นบทบาทของพระคริสต์เป็นส่วนใหญ่นั้น เราจำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับอดีตและอนาคตของพระเยซูคริสต์เสียก่อน แล้วจึงค่อยพิจารณาปัญหาเรื่องเป้าหมายต่อไป

คำสอนทั่วไปทางคริสต์ศาสนาเกี่ยวกับการเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์

ก. สภาพของพระเยซูคริสต์ก่อนการอวตาร เป็นมนุษย์

การสร้างโลกเป็นจุดเริ่มวิวัฒนาการ เป็นการเตรียมทิศทางไปสู่การอุบัติของพระคริสต์ซึ่งเป็นเป้าหมายอันสมบูรณ์ของการสร้างทั้งหมด ถ้าอันตกาลวิธานหมายถึงคำสอนเกี่ยวกับเหตุการณ์สุดท้ายซึ่งเป็นทิศทางของประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติและชีวิตของแต่ละคน อันตกาลก็ตรงกันข้ามกับปฐมกาลซึ่งเป็นคำสอนเกี่ยวกับสิ่งแรก การสร้างถูกกำหนดให้มุ่งไปสู่จุดจบสุดท้าย ความเต็มเปี่ยมของพระคริสต์ถูกกำหนดไว้แต่เริ่มต้นสร้างประวัติศาสตร์โลก และประวัติศาสตร์ความรอดทั้งหมดเป็นกระบวนการไปสู่อนาคต

คำสอนทางเทววิทยาเป็นศูนย์รวมระหว่างอดีตกับอนาคตของประวัติศาสตร์ อดีตเป็นสิ่งที่พระคริสต์เปิดเผยอนาคต เป็นแสงสว่างและแรงกระตุ้นไปสู่อนาคต อนาคตเป็นเป้าหมายและความหมายของอดีต พระธรรมเดิมโคกล่าวถึงพระคริสต์ว่าเป็นเบื้องต้นและจุดจบของทุกสิ่งว่า

แรกเริ่มเดิมทีนั้นพระวูจนะ (พระเยซูคริสต์) มีอยู่ พระวูจนะอยู่กับพระเจ้าและเป็นพระเจ้า พระวูจนะอยู่กับพระเจ้ามาตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว พระเจ้าทรงใช้พระวูจนะสร้างทุกสิ่ง ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นที่พระองค์มิได้ใช้พระวูจนะสร้างขึ้น พระวูจนะทำให้ทุกสิ่งมีชีวิตด้วยชีวิตของพระองค์ ชีวิตนี้แหละที่นำความสว่างมาสู่มวลมนุษย์ ความสว่างนี้ส่องเข้ามาในความมืด และความมืดไม่อาจจับความสว่างไปได้

พระวูจนะซึ่งพระเจ้าทรงใช้สร้างโลกก็อยู่ในโลกนี้ แต่มนุษย์ไม่ยอมรับพระองค์ พระองค์เสด็จมาสูบ้านเมืองของพระองค์ แต่ประชากรของพระองค์ไม่ยอมรับ กระนั้นก็ตาม มีบางคนยอมรับและเชื่อถือพระองค์ พระองค์ทรงให้คนเหล่านี้มีสิทธิ์เป็นบุตรของพระเจ้าใด คนเหล่านี้ไม่ใคร่เป็นบุตรของพระเจ้าตามวิถีทางธรรมชาติ ดังบุตรที่เกิดจากบิดาที่เป็นมนุษย์ แต่พระเจ้าเองทรงเป็นพระบิดาของเขา

พระวูจนะนั้นมาเกิดเป็นมนุษย์แท้ มีชีวิตอยู่ท่ามกลางพวกเรา เราเห็นพระบรมเดชานุภาพของพระองค์ซึ่งประกอบไปด้วยความรัก ความเมตตา และสัจจะ ก็คือพระบรมเดชานุภาพที่ทรงรับจากพระบิดาในฐานะที่เป็นบุตรองค์เดียวของพระองค์

พระองค์ทรงเปี่ยมไปด้วยความรักและความเมตตา จึงประทานพรแก่พวกเรา
 อย่างมากมาย เมื่อก่อนชีวิตมนุษย์อยู่ในอาณาจักรกรรมบัญญัติถึงพระเจ้าประทานไถทาง
 โมเสส แต่บัดนี้พระเยซูคริสต์ทรงเป็นผู้นำความรักและสัจจะมาสู่ชีวิตเรา ไม่มีใคร
 เคยเห็นพระเจ้า มีแต่พระบุตรองค์เดียวของพระองค์เท่านั้นที่สำแดงให้รู้จักพระเจ้า
 เพราะพระองค์อยู่ในโลกซีกพระบิดา"¹

ข. พระเยซูขณะดำรงพระชนม์ชีพในโลกนี้

ก่อนเตยารค์คริสต์ศาสนามีคำสอนเกี่ยวกับพระเยซูในโลกนี้ไว้ก่อนแล้วว่า เมื่อ
 ถึงเวลาที่กำหนดคือราว 4 ปีก่อนคริสตกักราช ขณะที่ความคิดทางปรัชญาและความเข้าใจ
 ของมนุษย์ก็ขึ้นมากพอที่จะเข้าใจการเผยแสดงของพระเจ้า พระผู้ช่วยให้รอดของโลกก็
 ประสูติจากหญิงสาวพรหมจารีย์ (มาเรีย) ผู้ยากจนชาวยิว ณ หมบ้านเบทเลแฮม ใน
 ประเทศปาเลสไตน์ เพื่อไถบาปมนุษย์ให้มนุษย์ได้รับคืนตำแหน่งบุตรของพระเจ้า

พระวจนะ (พระเยซูคริสต์) ซึ่งเป็นพระผู้ช่วยให้รอดอวตารมาเกิดในโลกนี้
 มีพระนามว่า พระเยซูคริสต์ การอวตารแบบคริสต์ศาสนาไม่เหมือนกับการอวตารตามความ
 เชื่อแบบฮินดู เพราะสำหรับพระเยซูคริสต์พระบุตรของพระเจ้าได้รับเอากายเกิดเป็น
 มนุษย์เพียงคนเดียวในประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในรูปของประวัติศาสตร์ของชนชาติ
 อิสราเอล พระองค์ทรงยอมรับทุกอย่างนอกจากบาป เราจึงกล่าวได้ว่าพระองค์เป็นมนุษย์
 แท้ในขณะดำรงชีพอยู่ในโลก พระองค์ได้ใช้เวลา 30 ปีแรกแห่งพระชนม์ชีพอยู่ในหมบ้าน
 นาซาแรท ประกอบอาชีพเป็นช่างไม้ เมื่อพระองค์ทรงเริ่มพระกรณียกิจของพระองค์ โดย
 เลือกอัครสาวกที่ไม่มีใครรู้จัก เช่น ชาวประมง คนเก็บภาษีให้จักรวรรดิแห่งกรุงโรมัน
 ในที่สุดพระองค์สิ้นพระชนม์อย่างน่าสังเวชที่สกลบนไม้กางเขนซึ่งใช้เป็นที่ประหารชีวิต
 อาชญากรที่กระทำความผิดออกจากรั้วเพราะถูกใส่ความว่าก่อความวุ่นวายในประเทศ
 ปาเลสไตน์ที่เป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรโรมันและขัดแย้งกับองค์การศาสนายิวในขณะนั้น
 เพราะศาสนจารย์กล่าวหาว่าพระองค์กล่าวผิดสวาทโดยยกตัวเป็นบุตรของพระเจ้า

¹ ยอห์น 1.1-18

พระองค์ประกาศอย่างเปิดเผยว่า-พระองค์ทรงเป็นพระผู้ช่วยให้มวลมนุษย์ให้รอดตามที่พระเจ้าไคทรงสัญญาไว้ และไคสำแดงการอัศจรรย์มากมายเป็นการยืนยันข้ออ้างของพระองค์ พระองค์ทรงสอนถึงความจริงฝ่ายจิตวิญญาณเกี่ยวกับพระเจ้า และอันทกาล (Eschatology) ที่มีความรัก เมตตาและสัจจะ คริสตศาสนาถือว่าอัศจรรย์อันยิ่งใหญ่คือการที่พระองค์ทรงกลับเป็นขึ้นมาจากความตาย หลังจากสิ้นพระชนม์ได้สามวัน ทั้งนี้เพื่อเป็นไปตามคำทำนายของพระองค์ พระองค์ทรงปรากฏให้อัครสาวกเห็นและเสด็จขึ้นสวรรค์ต่อหน้าคนจำนวนมากพร้อมกับสัญญาจะส่งพระจิตมาอยู่ภายในจิตใจของผู้ที่เชื่อในพระองค์ และพระองค์จะเสด็จกลับมาครั้งที่สองอย่างรุ่งโรจน์ซึ่งเรียกว่าปารุเซีย (Parousia) เพื่อพิพากษาโลกสถาปนาอาณาจักรแห่งความรักอันสมบูรณ์แบบ ผู้เชื่อในพระองค์จะมีความสุขรวมเป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์ในพระรหัสกาย (Mystical Body) เพื่ออยู่กับพระเจ้าตลอดนิรันดร

ค. สภาพของมนุษยชาติหลังการสิ้นพระชนม์ของพระเยซูคริสต์

การสิ้นพระชนม์บนกางเขนของพระเยซูคริสต์เป็นการแสดงถึงความนอบน้อมต่อหน้าพระทัยของพระเจ้าจนถึงที่สุด พระเยซูคริสต์จึงเป็นผู้ที่พระเจ้าพอพระทัยเพราะทำให้แผนการช่วยมนุษย์ให้รอดจากบาปกำเนิดสำเร็จไป พระเยซูคริสต์ทรงช่วยให้มนุษย์หันมาคืนดีกับพระเจ้าเสียใหม่ มนุษย์ได้มีโอกาสได้รับชีวิตพระเจ้าในขณะที่มีชีวิตอยู่เพื่อให้ดำเนินชีวิตในโลกนี้อย่างดี มนุษย์ควรเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ก็โดยอาศัยพระพรจากพระเจ้าและเป็นเครื่องมือที่ศิษย์ของพระองค์ในการช่วยมนุษย์คนอื่น ๆ ให้รอดด้วย มนุษย์ควรยอมรับเหตุการณ์ทุกอย่างที่ตนประสบเพราะเป็นพระประสงค์ของพระเจ้าที่จะให้ปกครองโลกอย่างศักดิ์สิทธิ์และยุติธรรมและถวายเกียรติแด่พระเจ้า คุณเหมือนคำสอนที่ชาวคริสต์นิยมทั่วไปเชื่อในเรื่องความรอดส่วนบุคคลว่าใครทำตามพระบัญญัติของพระเจ้าและของพระศาสนจักร วิญญาณเขาจะได้ไปอยู่กับพระเจ้า

พระธรรมเดิม (คาเนียล 12.1-4; อัสยาห์ 66.15-24) เน้น ความรอดส่วนรวม พระคริสต์พูดถึงความรอดทั้งส่วนรวม (ลูกา 2.34) และความรอดเฉพาะตัว (ลูกา 16.19-31) เซนต์ปอลปรารภจะอยู่กับพระคริสต์ทันทีเมื่อเขาตาย (ฟิลิปปี

1.23) สมัยต่อมาเมื่อมีบิดาจารย์บางท่านเน้นอนันตกาลเฉพาะตัวและอนันตกาลสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จัสติน (Justin) และอีเรเนียนุส (Irenaeus) มุ่งเรื่องอนันตกาลและการพิพากษาประมวลพร้อม (General Judgement) มากกว่าการพิพากษาทีละคน หลังจากที่แต่ละคนตายและกำหนดให้อยู่ในสภาพรกหรือสวรรค์ทันทีที่ตาย กล่าวคือมนุษย์ถูกทำให้สมบูรณ์ต่อเมื่อพระศาสนจักรทั้งหมดถูกทำให้สมบูรณ์ อีกความคิดหนึ่งเน้นว่าการกลับคืนพระชนม์ชีพของพระคริสต์ไม่เกี่ยวกับมนุษย์ทั้งหมด แต่คำสอนที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบันคือ พระคริสต์ที่จะเสด็จมาครั้งที่สองจะเป็นทั้งผู้นำฝ่ายพระศาสนจักรและเป็นศูนย์กลางของโลก พระองค์จะทำให้สมบูรณ์ทั้งส่วนบุคคลและสังคม

..ให้เป็นคำพยานแก่บรรดาประชาชาติ แล้วที่สูญปลายจะมาถึง... คราวนั้นจะเกิดความทุกข์ลำบากใหญ่ยิ่งที่ไม่เคยมีตั้งแต่เริ่มโลกมาจนถึงทุกวันนี้และในเบื้องหน้าจะไม่มีต่อไปอีก ถ้ามีใครทรงใจวันเหล่านั้นนัยนัยเขาจะไม่มียุทธภัยใดๆเลย แต่เพราะเป็นแกมเลือกสรรจึงทรงใจวันเหล่านั้นนัยนัยเขา... ผู้นำพลอมุจะทำการสำคัญอันใหญ่และการมหัศจรรย์ตลอดวง แม้นที่พระเจ้าทรงเลือกสรรให้หลง... แต่พอสิ้นความทุกข์ลำบากแห่งวันเหล่านั้นแล้ว ดวงอาทิตย์จะมีไป และดวงจันทร์จะไม่ส่องแสง ดวงดาวทั้งปวงจะตกจากฟ้า และบรรดาสิ่งที่มีอำนาจในท้องฟ้าจะสะเทือนสะท้านเมื่อนั้นมีบุตรแห่งบุตรมนุษย์ จะปรากฏขึ้นในท้องฟ้าทรงเสด็จมาบนเมฆในท้องฟ้า... ทรงใจเหล่าทูตสวรรค์ของพระองค์มาด้วยเสียงแตรอันดังมีงูให้รวบรวมคนทั้งปวงที่พระองค์ทรงเลือกสรรไว้แล้วทั้งสี่สนั้นตั้งแต่ที่สุฟาซางนี้จนถึงที่สุฟาซางโนน¹

5. สภาพของผู้นับถือนหลังการเสด็จมาครั้งที่สองของพระเยซูคริสต์

การมีชีวิตนิรันดร์คือ สภาวะในสวรรค์นั่นเอง เป็นแบบพิเศษของชีวิตที่สมบูรณ์เป็นการร่วมชีวิตกับพระเจ้า สวรรค์เป็นแบบของชีวิตที่ถูกสร้างโดยพระคริสต์โดยการกลับเป็นขึ้นมาจากพระองค์ เพราะการกลับเป็นขึ้นมาเป็นเครื่องหมายของการเริ่มต้นสภาวะในสวรรค์ ความสมบูรณ์ของมันจะมาถึงพร้อมกับความสมบูรณ์ของพระทัยกายทั้งหมด

ของพระคริสต์ซึ่งเป็นชุมชนของสมาชิกทั้งหมดที่เชื่อในพระคริสต์

เมื่อพระคัมภีร์และคำสอนของพระศาสนจักรเรียกสวรรค์ว่าเป็นชีวิตนิรันดรนั้น ย่อมหมายถึงระยะเวลาที่ไม่จบ - หมายความว่าชีวิตนิรันดรเป็นคุณภาพชีวิตที่เข้มข้นมากที่สุด เป็นชีวิตที่รับพรของพระเจ้าอย่างไม่จบสิ้น สวรรค์เป็นสภาวะสุดท้ายในความรักนั้นคือผู้ที่ได้รับพรจะไม่ทำบาปอีก เขาจะไม่ทอดทิ้งพระเจ้า ชุมชนและตัวเขาเอง เขามีอิสรภาพพร้อม เป็นตัวของตัวเอง พระเจ้าทำให้ผู้มีบุญประหลาดใจกับการเผยแสดงความรักของพระองค์ที่ไม่จบตอสี่งถูกสร้างคือตัวพวกเขาเอง

"เมื่อคุณตรมุษย์ทรงพระสิริเสด็จมากับทั้งหมดสวรรค์ เมื่อนั้นพระองค์จะประทับบนพระที่นั่งอันรุ่งเรืองของพระองค์ บรรดาประชาชาติต่าง ๆ จะประชุมพร้อมกันต่อพระพักตร์พระองค์ และพระองค์จะทรงแยกมนุษย์ทั้งหลายออกเป็นสองพวกเหมือนอย่างยูเดียมแกะ ... ทรงตรัสกับผู้ที่อยู่เบื้องขวาพระหัตถ์ของพระองค์ว่า "ท่านทั้งหลายผู้ที่ได้รับพรจากพระบิดาของเรามา รับเอาราชอาณาจักร ซึ่งใคร่เตรียมไว้สำหรับท่านทั้งหลายตั้งแต่แรกสร้างโลก ... เพราะเราบอกความจริงแก่ท่านทั้งหลายว่าซึ่งท่านใดกระทำความดีในพวกพี่น้องของเรานี้ถึงแม้จะต่ำต้อยเพียงไร ก็เหมือนใดกระทั่วแก่เราเอง ... ทรงตรัสกับผู้อยู่เบื้องซ้ายพระหัตถ์ของพระองค์ว่า "ท่านทั้งหลายผู้ต้องแช่งสาป จงถอยไปจากเรา เขาไปอยู่ในไฟซึ่งไหมอยู่เป็นนิตย์ ซึ่งเตรียมไว้สำหรับมารร้ายและสมุนของมัน ... พวกเหล่านี้จะต้อออกไปรับโทษอยู่เป็นนิตย์ แต่ผู้ชอบธรรมจะเขาสู่ชีวิตนิรันดร"¹

การเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์เป็นการเปิดเผยพระองค์เองครั้งสุดท้าย ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการพิพากษาโลกด้วย นั่นคือทำให้มนุษย์รู้ถึงพัฒนาการของการสร้างจนถึงชั่วโมงสุดท้าย มีจุดสุดยอดในพระคริสต์ผู้เป็นศีรษะและปลายหางของการสร้าง ดังนั้นเวลาที่พระคริสต์เสด็จมาจะเป็นชั่วโมงของการเปิดเผยอนาคตของประวัติศาสตร์ที่มีพระคริสต์เป็นศูนย์กลาง ชั่วโมงนั้นไม่ใช่การจบสิ้นของกระบวนการ แม้ว่าความชั่วจะถูกกำจัดไปจากชุมชนมนุษย์ เหตุว่าภายในชุมชนนั้นเกิดความรักและกระบวนการที่เคลื่อนไหวต่อไปโดยไม่มีสิ่งกีดขวางและไม่จบสิ้น

¹ มัตถิว 25.31-46

ไม่มีใครล่วงรู้วาระแห่งการเสด็จกลับมาของพระคริสต์นอกจากพระบิดาผู้เดียว (มัทธิว 24.36) ในพระธรรมใหม่ พระคริสต์ทรงบอกนิมิตรเมื่อพระองค์จะเสด็จมาว่า

"ระวังให้ดี อย่าให้ผู้ใดล่อลวงท่านให้หลง ค่ายว่าจะมีหลายคนมาต่างอ้างนามของเราว่าตัวเขาเป็นพระคริสต์ ... ประชาชาติต่อประชาชาติ ราชอาณาจักรต่อราชอาณาจักรจะตอกล้ำกัน ทั้งเกิดกันการอาหารและแผนกินใหญ่ในที่ต่าง ๆ ... ประชาชาติจะเกลียดชังพวกท่านเพราะความจงรักภักดีของท่านที่มีต่อเรา ... ความรักของคนส่วนมากจะเหือดเย็นลงเพราะความมอธรรมแฉกวางออกไป แต่ผู้ใดทนุใจจนถึงที่สุดผู้นั้นจะรอด ชาวประเสริฐเรื่องแผนกินของพระเจ้าจะโคประกาศไปทั่วโลก¹

จุดประสงค์ของการพิพากษาพอจะสรุปเป็นประเด็นสำคัญดังนี้คือ

1. เพื่อเปิดเผยการปฏิบัติของมนุษย์ต่อคนอื่น และเพื่อกำหนดปลายทางของมนุษย์ตามความดีและความชั่ว คำสอนสำคัญที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินคือ ความรัก มนุษย์ที่จะสมควรได้รับชีวิตนิรันดร์ในอาณาจักรของพระเจ้า และเป็นທີ່โปรดปรานของพระบิดาคือ ผู้ปฏิบัติแก่ผู้ต่ำต้อยเหมือนกับปฏิบัติกับพระคริสต์ในเรื่องมัทธิว 4 อันได้แก่ การให้อาหาร เสื้อผ้า รวมถึงการดูแลคนป่วย การเยี่ยมคนคุก ส่วนผู้ที่ไม่ได้ทำเช่นนี้ก็จะถูกทิ้งในไฟนรก และเป็นบริวารของพญามาร (มัทธิว 25.31-46) อีกหลักหนึ่งคือ การยอมรับหรือปฏิเสธข่าวดีของพระเยซูคริสต์ (ยอห์น 3.19-21) เหตุที่ต้องเปิดเผยก็คือว่า เนื่องจากมนุษย์แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ การกระทำของมนุษย์แต่ละคนย่อมกระทบกระเทือนต่อคนรอบข้างและสังคมโลก ดังนั้นจึงต้องมีการพิพากษาการกระทำดังกล่าวอย่างยุติธรรม และชัดเจนต่อหน้าคนอื่นด้วย

2. เพื่อเปิดเผยเกี่ยวกับโลกและจักรวาล พระคริสต์เสด็จมาครั้งที่สองเพื่อสถาปนาแผ่นดินโลกและสวรรค์ใหม่ (2 เปโตร 3.12-13, วิวรณ์ 21.1) เช่นที่ปอลมี ความเห็นว่าสรรพสัตว์และสิ่งต่าง ๆ ที่พระเจ้าทรงสร้างไว้ของตกอยู่ในภาวะที่ไร้ประโยชน์

¹มัทธิว 24.4-14

อาจเป็นเพราะความบาปของมนุษย์ มนุษย์ก็รู้ว่าควรอยู่คอยเวลาที่พระคริสต์เสด็จมา (โรม 8.9-23)

3. เพื่อเปิดเผยเกี่ยวกับมนุษยชาติ พระเยซูคริสต์เสด็จมาครั้งที่สองเพื่อสถาปนาท้องฟ้าและแผ่นดินโลกใหม่ ผลของการเสด็จกลับมาของพระองค์คือมนุษย์จะกลายเป็นมนุษย์ใหม่ที่มีสง่าราศี จะมีร่างกายใหม่ จะมีสังคมใหม่เป็นสังคมบริสุทธิที่มีสง่าราศี ส่วนพญามารที่หลอกลวงมนุษย์จะถูกทรมานตลอดนิรันดร (วิวรณ์ 20:10) นอกจากนี้พระธรรมเดิมยังได้พูดถึงชะตากรรมของคนชั่วที่ต้องรับโทษนิรันดร

รวมความไคว่ความประสงค์ในการเสด็จมาของพระคริสต์คือการพิพากษาโลก พระคริสต์มีพระประสงค์ช่วยมนุษย์ให้รอดเมื่อเสด็จมาครั้งแรก แต่จะมาพิพากษาโลกเมื่อเสด็จกลับมาครั้งที่สอง (ยอห์น 3.12,17) พระองค์จะเสด็จกลับมาในรัศมี เกียรติและเดชานุภาพ พระองค์จะทำให้ผู้ที่เชื่อกลับเป็นขึ้นมาและจะทรงเปลี่ยนแปลงชีวิตของเขาเสียใหม่ซึ่งเป็นความรอดเต็มอัตรา (1 โครินธ์ 15.50-51 เทสโลนิกา 4.13) แต่เมื่อพระองค์เสด็จกลับมาแล้วก็ไม่มีโอกาสสำหรับคนบาปที่จะกลับใจได้อีก

ในเมื่อความรอดเป็นเรื่องของศีลธรรม ดังนั้นความคิดเรื่องการพิพากษาจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ความมนุษย์มีอิสรภาพในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมะหรือไม่และต้องรับผิดชอบต่อพระเจ้าในการตัดสินใจเลือกของตน ดังนั้นในแต่ละขณะก็มีการพิพากษาอยู่ในตัวแล้วคือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วตามการกระทำในแต่ละครั้ง ที่กล่าวมานี้ดูเหมือนเป็นกฎของธรรมะอยู่แล้ว แม้กระนั้นก็ตามหากพิจารณาทุกครั้งมีผลสนองโดยทันทีก็อาจเป็นการเข้าแทรกแซงอิสรภาพของมนุษย์เกินไป ถ้าเช่นนั้นปรากฏและเปิดเผยทันทีเช่นนั้นมนุษย์ก็จะทำแต่สิ่งดีด้วยกลัวการลงโทษ เขาจะไม่ทำความดีเพราะเขารักความถูกต้อง การทำความดีเพราะความกลัวยอมไม่มีคุณค่า ความเจริญทางจิตวิญญาณและการทำความดีต้องมาจากการสมัครใจทำสิ่งที่ถูกต้อง

พระธรรมเดิมเน้นการพิพากษาโทษในชีวิตนี้มาก เช่น พระเจ้าทรงประทานพรให้แก่บุคคลหรือชาติที่ทำถูกต้อง ทรงสาปแช่งฝ่ายที่ทำชั่ว ดังปรากฏบ่อยครั้งใน

พงศาวดารของชาวยิว ส่วนในพระธรรมใหม่เน้นการพิพากษาประมวลพร้อม (General Judgement) จึงรอไว้ลงพระอาญาในชีวิตหน้า การพิพากษาประมวลพร้อมยังไม่เกิดขึ้นจนกว่าจะถึงคราวที่พระคริสต์จะเสด็จกลับมาครั้งที่สอง ทุกคนจะถูกพิพากษาไม่ใช่พิพากษาเป็นคน ๆ แต่ทุกคนจะถูกพิพากษาในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ การผลักดันไปจนถึงเวลาสุดท้ายของประวัติศาสตร์มนุษย์เพื่อให้อมนุษย์มีเวลาปรับตัวและกลับใจ

๑. การเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์

คำทำนายในพระธรรมใหม่มีความหลายตอนที่เกี่ยวกับการเสด็จกลับมาของพระคริสต์เช่น เซนตปีเตอร์กล่าวว่า

"ครั้นเห็นแล้วว่า สิ่งทั้งปวงต้องละลายไปทั้งสิ้น ท่านทั้งหลายควรจะเป็นคนอย่างไรในการประพฤติอันบริสุทธิ์และในธรรม แคววาคำคำสัญญาของพระองค์นั้น เราจึงคอยหาทูตฟ้า อากาศใหม่และแผ่นดินโลกใหม่ ซึ่งจะเป็นที่ ๆ ความชอบธรรมจะดำรงอยู่" (2 เปโตร 11, 13)

ความจริงเกี่ยวกับการเสด็จกลับมาของพระเยซูคริสต์เป็นคำเตือนที่สำคัญยิ่งในพระธรรมคัมภีร์ซึ่งเตือนให้คริสตชนมีความระมัดระวังเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็นที่เห็นว่าให้ระมัดระวังในการอธิษฐาน ในการรักษาความซื่อสัตย์ ในความขยันหมั่นเพียร ในการรู้จักบังคับตนเองและการสนิทกับพระคริสต์ (มัทธิว บทที่ 25)

หลังจากที่พระคริสต์กลับเป็นขึ้นมาจากความตาย พระองค์ได้เสด็จขึ้นสวรรค์เพื่อส่งพระจิตลงมาในจิตใจของศิษย์และบรรดาผู้ที่เชื่อและทำตามน้ำพระทัยของพระบิดา (กิจการ 2.33) ในพระคริสตธรรมใหม่บอกไว้ชัดเจนว่า ระยะเวลาสุดท้ายแห่งแผ่นดินของพระเจ้าเป็นแผ่นดินนิรันดร์ (มัทธิว 25.34) จะมาทั้งในเวลาเมื่อพระคริสต์เสด็จมาครั้งที่สอง ซึ่งเป็นวาระสุดท้ายของอาณาจักรของพระเจ้าในโลก (มัทธิว 26.29)

เมื่อพระคริสต์เสด็จมาครั้งที่สองรหัสธรรมที่มนุษย์อยากรู้เกี่ยวกับตัวเองและจักรวาลก็จะไขกระจ่าง ทั้งนี้ยอมแสดงให้เห็นว่าตามคำสอนของคริสตศาสนา สิ่งที่จะเกิดขึ้นเป็นผลแห่งการเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์ก็คือว่า มนุษย์จะได้เห็นพระเจ้าในชีวิต

แบบสวรรค์ พระคริสต์ประกาศว่า "บุญของผู้มีใจบริสุทธิ์เหตุว่า เขาจะได้เห็นพระเจ้า (มัทธิว 5.8) พระเจ้าจะแสดงพระองค์เองโดยตรงแก่เขา เฉพาะผู้ที่มอบตัวเองแก่พระองค์เท่านั้นจึงจะได้เห็นพระองค์" "เราว่าเมื่อพระเยซูคริสต์เสด็จมาเราจะเป็นเหมือนพระองค์ เพราะเราจะเห็นพระองค์ดังที่พระองค์ทรงเป็นอยู่" (2 ยอห์น 3.2) เซนต์ปอลเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระเจ้าเหมือนความรู้ของผู้ใหญ่กับความรู้ของเด็ก (1 โครินธ์ 13.11) "...เมื่อเวลานั้นมาถึง เราจะเห็นทุกสิ่งได้ชัดเจนเหมือนเห็นกันซึ่ง ๆ หน้า เดียวนี้ความรู้ของข้าพเจ้าไม่สมบูรณ์ เวลานั้นข้าพเจ้าจะรู้อย่างเหมือนพระองค์ทรงรู้จักข้าพเจ้า" (1 โครินธ์ 13.11)

เมื่อเราพูดถึงการเผชิญหน้าของสิ่งสร้างกับพระเจ้า เราอาจอธิบายได้ว่า มนุษย์สามารถเห็นอัครภาวะของพระองค์จากการกระทำแบบพระเจ้า ทั้งนี้ก็เพราะความมนุษย์ถูกสร้างในฉายาลักษณะของพระเจ้าและโดยการร่วมมือกับพระเยซูคริสต์ก็จะแปรสภาพจนมีสิทธิเห็นพระเจ้าโดยตรงเป็นอัครภาวะ ในกระบวนการนี้มนุษย์ไม่ได้ถูกเปลี่ยนเป็นพระเจ้าแต่ถูกยกให้อยู่ในระดับสูงกว่าธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์ได้รับแสงสว่างแห่งความรุ่งโรจน์และความรักของพระเจ้าที่ทำให้มนุษย์อยู่ในความเป็นอยู่แบบพระเจ้าได้โดยไม่ถูกทำลาย การเห็นพระเจ้าทำให้เรามีความรู้และความรักมากขึ้น พระคริสต์ทรงเป็นศูนย์กลางของความมีอยู่ของมนุษย์บนกาลความรู้และความรักรวมเป็นหนึ่ง เซนต์ปอลกล่าวไว้ว่า ความรักอยู่ตลอดไปขณะที่ความรู้อาจหายไป (1 โครินธ์ 13.8-13) เราจะเข้าใจว่า ความเป็นจริงที่เราเห็นคือองค์พระผู้เป็นเจ้าซึ่งเป็นองค์แห่งความรักเอง¹

¹Schmaus, Michael, *Dogma*, Vol. 6 (Justification and the Last Things), pp. 260-267.

เงื่อนไข สภาพ และวิธีการที่เอกภพมุ่งไปสู่จุดโอเมกาตามทัศนะของเตยาร์ค

จุดโอเมกาเป็นปลายทางของกระบวนการวิวัฒนาการเป็นสภาพบุคคลที่มีความรักสูงสุด เพราะพลังรักเป็นพลังเดียวที่สามารถพามนุษย์ไปสู่เอกภพในระยะจิต ในปัจจุบันนี้เขากันได้กับศูนย์กลางที่แท้จริงอย่างอิสระ จุดโอเมกาเป็นศูนย์กลางสูงสุดและไม่อาจทำลายได้ การเข้าสู่ศูนย์กลางนี้เป็นกิจกรรมของมนุษย์เพราะมนุษย์ต้องมีความพยายามจึงเข้าสู่เอกภพได้สำเร็จ โอเมกาเป็นอิสระจากการกระทบของพลังอื่น ๆ ในกระบวนการวิวัฒนาการ จุดโอเมกาต้องอยู่เหนือกาลาวกาศ เนื่องจากจุดโอเมกาไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อกระบวนการของแต่ละหน่วยในระยะจิต ลักษณะของมันจึงต้องเป็นอุตรภพวาระที่สามารถดำรงอยู่ในเวลาเริ่มต้นและตอนปลายของกระบวนการวิวัฒนาการ¹

เตยาร์คได้เสนอคำอธิบายเชิงอภิปรัชญาของตนซึ่งชี้แจงว่าตรงกันข้ามกับการปรากฏที่เป็นที่ยอมรับโดยวิชาฟิสิกส์ จุดโอเมกาที่มีความมั่นคงกว่าเพราะไม่ได้อยู่ในขั้นแรก ๆ ของวิวัฒนาการเหมือนสสารทั่วไป (Infra-Elementary Sphere) แต่อยู่ที่จุดสุดยอดเพราะสังเคราะห์รวมจิตต่าง ๆ ไว้ (Ultra-Synthetic Sphere) เพราะการหอมของพลังแทนเจนเชียล (Tangential) ทำให้โลกทำลายตัวเองไปสู่สสารได้ แต่พลังเรเดียลหรือพลังความรักจะทำให้จิตของมนุษย์มุ่งไปสู่องค์พระคริสต์โอเมกา เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้แก่โลก การอธิบายที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการชีวิตคือจักรวาลมุ่งเข้าสู่พระเจ้า พระเจ้าจะสะท้อนพระองค์ตอบบรรดาโมนาคที่คิดได้ เพื่อเป็นประกันผลของกิจกรรมที่มนุษย์สร้างด้วยความตั้งใจ

จุดโอเมกาเป็นบุคคลแรกที่เคลื่อนไปข้างหน้า ในเวลาเดียวกันเป็นหลักที่ทำให้วงของเอกภพไม่หมุนกลับไปสู่ทิศทางเดิมแต่จะรวบรวมเอกภพไว้ จากจุดเริ่มวิวัฒนาการ

¹Mooney. F. Christopher S.J. Teilhard and the Mystery of Christ. (New York: Harper & Row, 1966) pp. 54-56

มาสู่ชีวิต จากชีวิตไปสู่จิตและจากจิตไปสู่จุดโอเมกา กระบวนการทั้งหมดเป็นการ
ดึงคุณจากเบื้องบน เราจะเห็นว่าเคยารคไคพยายามตีความพระคัมภีร์โดยเฉพาะ
ของเซนตปอลให้เข้ากับสมัยของท่าน เช่น บทจดหมายถึงชาวโคโลสี 1.17
"พระเจ้าทรงสร้างจักรวาลทั้งสิ้นทางพระเยซูและเพื่อพระเยซู พระเยซูคริสต์
ทรงดำรงอยู่ก่อนสรรพสิ่ง" (1 โครินธ์ 15.28)

เคยารคสรุปว่า ถ้าพระคริสต์และจุดโอเมกาแห่งวิวัฒนาการเป็นอันเดียวกัน
กัน วิวัฒนาการทั้งหมดตั้งแต่จุดกำเนิด (Genesis) ถูกกำหนดไปสู่ความสมบูรณ์
ของพระคริสต์และมีชีวิตโดยอิทธิพลของพระคริสต์ กระบวนการวิวัฒนาการจึงเป็น
ทั้งจักรวาลกำเนิด ชีวกำเนิด จิตกำเนิดและการกำเนิดพระคริสต์ เอกภาพของ
การสร้างที่กำลังก่อรูปเป็นความสมบูรณ์เต็มทีของจักรวาลก็จะเห็นว่าเป็นการกำเนิด
พระคริสต์นั่นเอง นั่นคือกระบวนการพัลวัตถูกกำหนดไปสู่เอกภาพสุดท้ายของทุกสิ่ง
ในพระคริสต์

ก. วิธีการที่มนุษยชาติเข้าสู่จุดโอเมกาโดยมีคริสตศาสนจักรเป็นแกนหลัก

เคยารคเห็นความสำคัญของศาสนาคริสต์ในฐานะเป็นไฟลัมใหญ่ของ
วิวัฒนาการมนุษยชาติ คริสตศาสนจักรจะทำให้พระเจ้าในจักรวาลเข้าสู่โลก ดังใน
พระคริสต์ธรรมใหม่มีกล่าวในจดหมายของเซนตเปาโลที่เขียนถึงชาวเมืองโคโลสี
ว่า

พระคริสต์ทรงเป็นพระฉายาของพระเจ้า ผู้ซึ่งไม่ประจักษ์แก่ตา ทรงเป็น
บุตรหัวปี เหนือสรรพสิ่งใดที่สร้างขึ้นทั้งในท้องฟ้าและที่แผ่นดินโลก สิ่งซึ่ง
ประจักษ์แก่ตาไม่ว่าจะเป็นเทววัตถุตั้งหรือเป็นเทพอาณัติจักรหรือเป็นเทพ
บุตรหรือศักดิ์เทพ สรรพสิ่งทั้งสิ้นถูกสร้างขึ้นโดยพระองค์และเพื่อพระองค์
พระองค์ทรงดำรงอยู่ก่อนสรรพสิ่งทั้งปวง และสรรพสิ่งทั้งปวงเป็นระเบียบ
อยู่โดยพระองค์ พระองค์ทรงเป็นศีรษะของกายคือคริสตจักร พระองค์ทรงเป็น
ปฐม เป็นคนแรกที่ทรงเป็นอันมาจากความตาย เพื่อพระองค์จะไคทรงเป็นเอก
ในสรรพสิ่งทั้งปวง เพราะว่าพระเจ้าทรงพอพระทัยที่จะให้ความบริบูรณ์ทั้งสิ้น

ทำรงในพระองค์และโดยพระองค์ให้สิ่งสารพัดกลับคืนสู่พระเจ้า ไม่ว่า
 สิ่งนั้นจะอยู่ในแผ่นดินหรือในสวรรค์ พระองค์ทรงทำให้มีสันติภาพถวาย
 พระโลหิตแห่งกางเขนของพระองค์¹

เราจะเห็นว่า "เปเลโรมา" เป็นการสังเคราะห์หลักของการเต็ม
 เปี่ยมของจักรวาลในพระเจ้า ตามความเป็นจริงพระคริสต์โอเมกาคือคริสต
 จักรวาล (Universal Christ) นั่นเอง เพราะกระบวนการของเปเลโรมา
 คือการที่ทุกอย่างมุ่งเข้าสู่พระคริสต์ที่เป็นศูนย์กลางการสร้างตามทัศนะของ
 เเตยารคจึงไม่ใช่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ วิวัฒนาการ "มาจากเบื้องหลัง" (from
 behind) โดยมีสาเหตุที่มีประสิทธิภาพ แต่เป็นองค์พระคริสต์ต่างหากที่ผลักดันให้ทุกสิ่งวิวัฒนาการ "ขึ้นไปข้างหน้า" (from up ahead) และทำให้เกิด
 เอกภาพขึ้น ความคิดนี้ตรงกับแนวคิดที่ถือว่า การสิ้นพระชนม์และการกลับเป็น
 ขึ้นมาจากความตายทำให้ทุกสิ่งได้รับความมั่นคง

ตามทัศนะของเเตยารคนอกจากพระคริสต์จะเป็นพระคริสตสากลแล้ว
 ยังเป็นพระคริสต์สรรพ (Pan-Christos.) ด้วย แต่พระคริสต์สรรพนี้ไม่
 เหมือนกับสรรพเทวนิยมแบบตะวันออก ซึ่งทุกสิ่งมีลักษณะเหมือนพระเจ้าและ
 พระองค์แพร่ในทุกสิ่งโดยกลืนเอกลักษณ์ของทุกสิ่งจนหมดคืออิทธิพลของพระคริสต์
 ทำให้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันในที่สุดเเตยารคสรุปว่าสรรพสถิตย
 (Omnipresence) เป็นคุณสมบัติอันเดียวกับ "เทวบรรยากาศ" (Divine
 Milieu) หมายความว่าพระเจ้าทรงประทับในมนุษย์ทุกคนเพื่อทำให้ทุกคนมี
 เอกภาพ เพื่อให้บรรลุจุดหมายนี้พระคริสต์จะต้องไม่ใช่ศูนย์กลางที่อยู่คงที่แต่
 เป็นศูนย์กลางทรงพลังซึ่งนำจักรวาลกลับไปสู่พระเจ้าได้ ตัวอย่างความเป็น
 มนุษยชาติของพระคริสต์และพระองค์มีชีวิตอยู่ในโลกนี้และการกระทำแบบพระเจ้า

ของพระองค์ทำให้มนุษย์รวมกันเสมือนเป็นองคาพยพของพระองค์¹

"พระคริสตจักรวาล" หมายถึงพระคริสต์ที่อวตารและเป็นเป้าหมายของมนุษยชาติหรือเรียกว่าจุดโอเมกา เพราะพระคริสตจักรวาลจะรวมมนุษย์และเอกภพให้เป็นหนึ่งเดียวกันโดยพลังการสร้างและการไถ่ของพระองค์ เทยารด์สรุปว่าถ้าพระคริสต์และโอเมกาของวิวัฒนาการเป็นสิ่งเดียวกันแล้ว วิวัฒนาการทั้งหมดก็ต้องถูกกำหนดให้มุ่งไปสู่ความสมบูรณ์เต็มเปี่ยมของพระคริสต์และวิวัฒนาการได้โดยอาศัยอิทธิพลของพระองค์ด้วย กระบวนการวิวัฒนาการจึงไม่ใช่กำเนิดของจักรวาล กำเนิดของชีวะและกำเนิดของจิตเท่านั้น แต่เป็นการกำเนิดพระคริสต์ด้วย

เอกภาพของการสร้างเอกภพที่มุ่งตรงไปสู่ความสมบูรณ์เต็มเปี่ยม (เพลโรมา) แสดงออกในกาลาวภาสในความก้าวหน้าของวิวัฒนาการโลก วิวัฒนาการนี้จึงมุ่งไปรวมกับคริสตโอเมกา โดยอาศัยความสำนึกด้วยตัวเองของมนุษย์ สภาพเพลโรมาจะเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ทำงานในชีวิตประจำวันโดยไม่เห็นแก่ตัวแต่ด้วยความศรัทธาในศาสนา นอกจากนี้ยังมีความสำนึกในการติดตามพระเจ้าและถือว่าการสร้างความก้าวหน้าให้เอกภพเป็นการร่วมมือในการสร้างของพระเจ้าด้วย ความคิดเช่นนี้จะทำให้งานของมนุษย์ศักดิ์สิทธิ์

เทยารด์ต้องการบอกถึงวิธีการมองเห็นพระเจ้าในทุกสิ่ง เพราะประสบการณ์ของมนุษย์ในขณะที่มีชีวิตอยู่แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่มนุษย์กระทำและส่วนที่ถูกกระทำ พระเจ้าคอยมนุษย์ในทุกสิ่งเพื่อทำให้มนุษย์สมบูรณ์ตามที่พระองค์สัญญาไว้ เราจึงกล่าวได้ว่าทั้งหมดในโลกเต็มไปด้วยพระเจ้า โลกรอคอยให้มนุษย์สร้างคุณสมบัติพิเศษเพื่อเหมาะสมให้คริสตสรรพระสถิตโดยอยู่

¹ Teilhard de Chardin, The Divine Milieu, trans. Bernard Wall, (New York: Harper & Row, 1968) p. 132.

รอบ ๆ มนุษย์ได้จริง ๆ สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมนุษย์มีส่วนในการสร้างที่ไม่มีขอบเขตของพระเจ้าโดยการเอาชนะความทุกข์ยากในชีวิตประจำวันของเรา โดยเป็นหนึ่งในเดียวกับพระคริสต์ ตามความคิดของ เซนต์ปอลสภาพเปเลโรมาเป็นสภาพของบรรดานักบุญ ชุมชนนี้เป็นพระรหัสกายของพระคริสต์ซึ่งได้รวบรวมมนุษย์ในวาระสุดท้ายของโลก คริสตศาสนาทําให้พระเจ้าแห่งจักรวาลเข้าสู่โลกได้โดยเฉพาะโดยทางศีลมหาสนิทที่มีอำนาจรวมทุกหน่วยของโลกในพระเยซูคริสต์ เที่ยารค์ไม่ได้ปฏิเสธคนทางศาสนาเสียทีเดียวเพราะโลกโดยส่วนรวมประกอบด้วยวิญญาณที่กำลังพัฒนาให้สมบูรณ์และทำให้โลกสมบูรณ์ด้วย¹ ทั้งนี้เพราะ เที่ยารค์ยอมรับความแตกต่างของมนุษย์ว่าต่างกันตามสติปัญญาและประสาทสัมผัสที่มีปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน (โลกที่เต็มไปด้วยพระเจ้า) ความล้มเหลวและความสำเร็จของโลกขึ้นอยู่กับกลุ่มมนุษย์ทั้งที่เชื่อและไม่เชื่อในพระคริสต์ แต่โลกนี้จะสำเร็จเมื่อเขาสัมพันธ์กับพระเจ้าในทุกสิ่ง พระญาณสอดส่อง (Providence) ของพระเจ้ามี่หลายแบบเพื่อติดต่อกับมนุษย์ มนุษย์สามารถแสดงความเชื่อและความซื่อสัตย์ตามแบบของเขาโดยรับผิดชอบงานและสร้างศูนย์กลางของกลุ่มของเขาเองในสาขาวิชาต่าง ๆ

ข. จุดโอเมก้ากับการเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์ตามทัศนะของเตยารค์

เตยารค์มักพูดเกี่ยวกับพระคริสต์จักรวาลในแง่วิทยาศาสตร์มากกว่าแง่เทววิทยา เพราะเขายังรับอิทธิพลจากวิทยาศาสตร์อันมีผลต่อการใช้ศัพท์เทคนิคและวิธีการแสดงความคิดของเขา อย่างไรก็ตามเตยารค์ให้ความสำคัญต่อการเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระคริสต์ในวาระสุดท้ายของโลกมาก เขาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่งกว่าตอนที่เริ่มวิวัฒนาการเสียอีก การรวบรวมมนุษยชาติให้เกิดเอกภาพอย่างสมบูรณ์เป็นเงื่อนไขที่เกิดก่อนการเกิดปารุเซียม¹ นั่นคือเมื่อ

¹Teihard de Chardin, Pierre. The Phenomenon of Man.
p. 237

ความสำนึกร่วมกันของมนุษยชาติอันเป็นระเบียบตามธรรมชาติเกิดขึ้นแล้วระเบียบเหนือธรรมชาติคือการเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์จึงเกิดขึ้นตามมา

เรามาคูความสำนึกร่วมของมนุษยชาติเกิดขึ้นได้อย่างไร เทยารค์ได้อธิบายว่าวิวัฒนาการดำเนินไปตามกาลเวลาโดยเริ่มจากความซับซ้อนของสสารจนถึงขั้นความสำนึกของจิตวิญญาณของมนุษย์ โดยผ่านจุดอับทึบของสิ่งมีชีวิตและการอับทึบของความคิดนี้ได้พัฒนาในมนุษย์โดยการแปรสภาพทางสังคม (Socialization) ที่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ครั้งแรกการแปรสภาพทางสังคมก้าวหน้าในทิศทางของความรักที่เพิ่มขึ้น มนุษย์ในขณะนั้นได้ถูกบังคับให้จัดการตัวเองในพื้นที่ที่จำกัด ทั้งนี้เป็นการสร้างความก้าวหน้าในการประดิษฐ์และการใช้ระบบ เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี มนุษชาติถูกบังคับให้ไต่ตรองเพื่อให้มีความเป็นมนุษย์มากขึ้น มนุษชาติยังต้องปรับตัวให้เข้ากับพื้นผิวโลกที่จำกัด โดยดำเนินการให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันมากขึ้น เราจึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาทางภูมิศาสตร์ (พื้นผิวโลกที่จำกัด) มีส่วนบังคับให้จิตมนุษย์มุ่งหากันและร่วมมือกันมากขึ้นและดำเนินไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นที่สูงสุดของการแปรสภาพทางสังคมคือการเห็นพ้องต้องกันอย่างเป็นเอกฉันท์ของมนุษยชาติทั้งหมด¹

ความจริงทางสังคมและความเป็นเอกภาพของมนุษยชาติมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันเพราะการแปรสภาพของสังคมขั้นนี้เป็นการรวมศูนย์กลางของระบะจิต (Noosphere) ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นจุดสูงสุดของการไต่ตรองระดับสังคม เทยารค์เรียกจุดศูนย์กลางที่จะเกิดเอกภาพในอนาคตนี้ว่า "จุดโอเมกา" ถึงแม้ว่าจุดโอเมกาจะอยู่นอกกระบวนวิวัฒนาการแต่ก็เป็นจุดหมายปลายทางของวิวัฒนาการ

¹Ibid. p. 128-9.

การเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์ในสภาพปารูเซียจะเหมือนกับ การเสด็จมาครั้งแรกในการอวตารของพระองค์ในแง่ที่พระเจ้าทรงแทรกแซง ในเหตุการณ์ธรรมชาติอย่างเหนือธรรมชาติ แต่ทว่าพระเจ้าจะไม่ใช้การสำแดง อย่างอิสระเหมือนกับการอวตารที่เกิดขึ้นใน "เวลาที่กำหนดและเต็มที" (at the appointed and plenitude time) ปารูเซียจะเกิดขึ้นเมื่อมีความ พร้อมเต็มทีทั้งในสวรรค์และในโลก ส่วนของโลกจะต้องมีการเตรียมพร้อมทั้ง ทางสังคมและทางจิตใจเพื่อรับพระคริสต์¹

การมาของปารูเซียหรือวาระสุดท้ายของโลกเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในระยะจิตเมื่อนุษยชาติเข้าสู่สภาพความเป็นบุคคลที่สามารถไตร่ตรองถึงตัว เองและเอกภพอย่างมีเสรีภาพอย่างสูงสุด ถึงแม้อาชีพพื้นฐานมนุษย์จะถูกกำหนดให้ เข้าถึงสภาพของสัตว์ที่สูงกว่าความรักก็จะทำให้มนุษยชาติไปสู่อีกขั้นหนึ่งอันเป็น การเปลี่ยนแปลงทางจิตมากกว่าทางวัตถุ วาระสุดท้ายของโลกจึงไม่น่าจะเป็น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความหายนะของโลกแห่งสสาร มีการกล่าวถึงจุดจบของ โลก 2 แบบในพระคัมภีร์คือความคิดของเซนตปีเตอร์ (เปโตร 3.7-12) และของเซนตปอล (1 โครินธ์ 15.51-54) เซนต์ปีเตอร์ได้รับอิทธิพลจาก พวกสโตอิกซึ่งเชื่อว่าการทำลายล้างโลกในวาระสุดท้ายของโลก ส่วนเซนต ปอลโคพุกในแง่การแปรสภาพปารูเซียเป็นการสร้างมิติใหม่แก่การสร้างสรรค์ ของพระคริสต์ สรุปแล้วเตยารด์พยายามอธิบายระบบวิวัฒนาการภายใน (ด้านจิต) ของความคิดเกาแบบเซนตปอลให้เข้ากับการรวบรวมมนุษยชาติทั้งหมดให้เป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อถึงสภาพนั้นก็เท่ากับสร้างความสมบูรณ์ทางจิตของ เอกภพทั้งหมดด้วย เตยารด์ได้กล่าวถึงการเกิดขึ้นของปารูเซียหรือวาระสุดท้าย ของโลกไว้ว่า

¹Ibid., p.267.

ปารุเซียมเกิดขึ้นเมื่อการสร้างมาถึงจุดสำคัญของสมรณะสำหรับเอกภาพ การผสมผสานและการสังเคราะห์ซึ่งคำเน้นตั้งแรกจะถูกเปิดเผยในตอนสุดท้าย พระคริสตศาสนากลับจะปรากฏเหมือนแสงฟ้าผ่าตามกลางเมฆของโลก ซึ่งถูกทำให้ฟุ้งกระจาย โมเนาจะเข้าสู่ชุดการกรรมที่ถอนคืนไม่ได้ สสารของ โมนาควางสวนถูกทำให้เป็นจิตเพื่อเข้าสู่ชุมชนนิกัณครที่สมบูรณ์เต็มเปี่ยม จิตอื่นที่ฝังในคานวักตจะรู้สึกเจ็บปวดเพราะจะเป็นชาตที่ถูกแยกตลอด นิกัณคร¹

ข้อความข้างต้นนี้แสดงว่าเตยารคยอมรับความคิดเกี่ยวกับการพิพากษา โลกโดยพระคริสตเมื่อพระองค์เสด็จมาครั้งที่สอง เมื่อนั้นมนุษย์จะไม่มีโอกาส แก้วอีกแล้ว สภาพของคนที่ถูกเลือกสรร (คนดี) จะมีความสนิรันครกับพระคริสต และชุมชนแห่งความรัก ส่วนคนอื่นที่เห็นแก่ตัว มุ่งแสวงจะทุกขทรมาณทางจิตใจ เพราะถูกแยกจากพระเจ้าและชุมชนที่มีความรัก

เซนตปอลได้อธิบายเกี่ยวกับการกลับเป็นขึ้นมาจากความตายของมนุษย์ เมื่อวาระสุดท้ายของโลกไว้ว่า "พระคริสตทรงเป็นผลแรก แล้วภายหลังก็คือ คนทั้งหลายที่เป็นของพระคริสตในเมื่อพระองค์เสด็จมา ต่อจากนั้นจะเห็นวาระ ที่สุด บัดนั้นพระคริสตจะทรงมอบแผ่นดินไว้แก่พระบิดาเจ้า เมื่อพระองค์ได้ทรง ทำลายเทพนมกแล้ว" (1 โครินธ์ 15.20)

ตามคำสอนของคริสตศาสนา พระเจ้าได้สร้างเทพจำนวนหนึ่งก่อน สร้างโลก ต่อมาได้มีเทพจำนวนหนึ่งโดยการนำของลูซิเฟร์ (Lucifer) ได้ทำการกบฏต่อพระเจ้าพระองค์จึงส่งโทษให้อยู่ในสภาพนรก อย่างไรก็ตาม

¹Teilhard de Chardin, Pierre. Mon Univers, quoted in Mooney, F. Christopher, Teilhard de Chardin and the Mystery of Christ. (New York: Harper & Row 1966), p. 185.

เทพหรือปีศาจเหล่านี้ซึ่งมีอำนาจเหมือนเกมไคลดอลวงมนุญย์เพื่อให้เป็นพรรคพวก
 ของตน ดังนั้นในวาระสุดท้ายของโลกซึ่งเป็นเวลาเดียวกับเวลาที่พระคริสต์
 เสด็จมาครั้งที่สอง พระองค์จะทำลายอำนาจของปีศาจและพวกของมันให้หมด
 สิ้น เที่ยารค์ได้ตีความเพิ่มเติมว่าเทพหรือปีศาจดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำให้มนุญย์
 แยกแยก ดังนั้นเมื่อพระคริสต์ทำลายสิ่งที่ทำให้เกิดการแยกแยกนี้เสียแล้ว พระองค์
 ก็จะทำให้จักรวาลมีเอกภาพอย่างสมบูรณ์และจิตของพระองค์จะเปลี่ยนแปลงชุมชน
 ของพระองค์ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นพระรหัสกายของพระองค์สมบูรณ์ด้วย ความคิด
 นี้ตรงกับคำอธิบายของเซนต์ปอลที่ว่า "เราทั้งหลายได้รับบัพติศมาโดยพระวิญญาณ
 องค์เดียวเข้าเป็นกายเดียวกันและพระวิญญาณองค์เดียวนั้นซาบซ่านอยู่" (1
 โครินธ์ 12.13)

เที่ยารค์ยืนยันว่าการกำเนิดพระคริสต์ขึ้นอยู่กับการกระทำแบบอศตร
 ภาวะของพระเจ้าที่มีใจโอนเอนจากการแปรสภาพเหนือมนุญย์ การแปรสภาพเหนือ
 มนุญย์นี้เกิดจากการไหลพลังรักซึ่งเป็นวิธีเดียวกันนำไปสู่เบื้องหน้าของความก้าวหน้า
 ของมนุญย์และเบื้องบนแห่งชีวิตพระเจ้า เที่ยารค์เห็นว่าผู้ที่ทำให้เกิด
 พระคริสต์ (ชุมชนมนุญย์ที่มีพระคริสต์เป็นศูนย์กลางในวาระสุดท้ายของโลก) คือ
 คริสตศาสนจักร ดังนั้นงานของคริสตชนในโลกคือการส่งเสริมกระบวนการของ
 มนุญย์ที่มีจิตอิสระในการสร้างความก้าวหน้าให้กับโลก เพื่อทำให้พลังรักของ
 มนุญย์ชาติเข้ากันได้กับความรักแบบคริสต์ ความสำเร็จของงานของมนุญย์กับ
 การมาของปารูเซียจะเกิดขึ้นได้เพราะเหตุนี้ เที่ยารค์เห็นว่าความสมบูรณ์ของ
 ระเบียบจิตไม่อาจสมบูรณ์ถ้าปราศจากการกระทำที่จริงจังของพระศาสนจักรที่กำลัง
 เจริญในท่ามกลางของมนุญย์ชาติ เพราะความสมบูรณ์ของพระคริสต์ก็เป็นไปได้
 ใ้หรือคชของวิญญาณของแต่ละคน อย่างไรก็ตามพระเจ้าจะช่วยถึงที่สุดแก่มนุญย์
 มีเสรีภาพที่จะรับหรือไม่รับความรอดนั้น

ไมเกิ้ล ชเมาส์นักเทววิทยาร่วมสมัยได้กล่าวถึงวาระสุดท้ายของโลก
 หรืออันทกาลว่า อันทกาลสากล (Universal Eschatology) มากอน

อันทกาลเฉพาะบุคคล (Individual Eschatology) เขาแปลความหมายของอันทกาลว่าเป็น "สิ่งสุดท้าย" (Last things) ซึ่งไม่เป็นสิ่งของ (things) หรือสถานะ (States) แต่เป็นเหตุการณ์ของความจริงที่ได้รับการเปิดเผย โดยแก่นแท้แล้วอันทกาลก็คือการรวมสนิทสัมพันธ์กับพระคริสต์ผู้ทรงกลับคืนชีพ เพราะว่าพระองค์ทรงเป็นจุดเริ่มและจุดสุดท้ายในหนทางของพระเจ้า พระคริสต์ทรงกำหนดอนาคตของมนุษย์ซึ่งเท่ากับเป็นการกำหนดความสมบูรณ์ของมนุษยชาติและของโลกเพราะพระองค์ทรงเป็นอยู่ตั้งแต่เริ่มแรกแล้ว

อันทกาลมีพระคริสต์เป็นศูนย์กลางเพราะพระองค์กลับเป็นขึ้นมาจากความตายเพื่อรวมโลกแห่งอันทกาล ถ้าเราพิจารณาจากประวัติศาสตร์ในพระธรรมเดิมจะพบคำสัญญาที่ชี้ถึงความรอดของมนุษย์ในอนาคต เราจึงกล่าวได้อีกแห่งหนึ่งว่าอันทกาลเป็นเรื่องของอนาคตโดยอาศัยคำสัญญาในอดีต ด้วยเหตุนี้อันทกาลของพระคริสต์จึงไม่ใช่การรอคอยแบบภษานต์ แต่เป็นการสำนึกด้วยตัวเองอย่างปลื้มของมนุษยชาติ เป็นแบบสร้างสรรค์ตามแนวพระธรรมใหม่¹ ความคิดนี้ตรงกับของเตยารด์ที่เน้นความพยายามร่วมมือกันอย่างมีเอกภาพที่จะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เอกภพและมนุษยชาติเข้าถึงความสมบูรณ์เต็มเปี่ยม

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ฟรังซิส ไกส์. "อันทกาลในเทววิทยารวมสมัย." แสงธรรมปริทัศน์ 3 (มกราคม - เมษายน 2522): หน้า 100.

วิจารณ์ความคิดของเตยารักษ์

ก. ความรอดของมนุษย์

คามภาษามนุษย์ทั่วไปความรอดหมายถึงการที่มนุษย์พ้นจากสภาพคนบาปและไปสู่สภาพใหม่แต่ตามคำสอนของพระศาสนจักรหมายถึงการที่มนุษย์คืนดีกับพระเจ้าและเป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์ หลักการอธิบายคำสอนเรื่องนี้และคำสอนทั่วไปของพระศาสนจักรแบ่งเป็น 4 ระดับคือเกี่ยวข้องกับพระเจ้า (Theocentric) ความรอดต้องเป็นงานของพระเจ้าที่ทรงมีเมตตาให้มนุษย์มาเป็นหนึ่งกับพระองค์ ความรอดนี้กระทำโดยทางพระคริสต์ (Christocentric) ผู้ช่วยให้รอดและทรงเปิดเผยความรอดแห่งมนุษย์ พระองค์ทรงรับเอากายที่เหมือนกับมนุษย์และมีความสัมพันธ์และเป็นศูนย์กลางของคริสตชน คริสตศาสนาเน้นความรอดส่วนรวมดังนั้นความรอดมาจากการอยู่รวมกันในพระศาสนจักร (Ecclesiocentric) สุดท้ายความรอดในอันตกาล (Eschatological Salvation) เริ่มต้นในปัจจุบันและจะสมบูรณ์ในอนาคต ตอนวาระสุดท้ายของโลก จะขอกล่าวรายละเอียดดังนี้

1. ความรอดมีจุดรวมศูนย์อยู่ที่พระเป็นเจ้า (Theocentric)

ศูนย์รวมแห่งความรอดในพระเป็นเจ้าเป็นพื้นฐานของความรอดของทุกคน เงื่อนไขที่ทำให้ทุกคนอยู่ในศูนย์รวมแห่งความรอดนี้คือ การยำเกรงพระเป็นเจ้า (กิจการ 10.35) และการกระทำที่ถูกต้อง¹ (โรม. 1, 1-21) ดังนั้นศูนย์รวมในพระเป็นเจ้าอันเป็นพื้นฐานแห่งความรอดนี้จึงมีวงกว้างขวางครอบคลุมไม่ไช่ผู้ที่อยู่ในพระศาสนจักรเท่านั้น แต่ครอบคลุมไปถึงทุกคนไม่ว่าเขาจะนับถือศาสนาไหนและมีชีวิตอยู่ในยุคใด²

¹จำเนียร กิจเจริญ. "เทววิทยาเกี่ยวกับความรอดและศาสนาอื่น ๆ." แสงธรรมปริทัศน์ 4 (กันยายน - ธันวาคม 2523): หน้า 23-30.

²สังคายนาวาทีกัณฑ์ 2. "พระศาสนจักร," ใน Lumen Gentium.

2. ความรอดคือภาวะการณ์ในพระคริสต์ที่ปกครองเอกภาพ (Cosmic Christ) ในจดหมายของเซนตปอล เราพบว่าพระคริสต์ผู้ซึ่งเป็นเสถียรภาพที่ใหม่มนุษยชาติรวมเป็นหนึ่งกับพระองค์เมื่อเปรียบเทียบกับเสถียรภาพที่มนุษยชาติรวมอยู่ในเอกภาพกับอาดัม เซนตปอลเห็นว่าเสถียรภาพของมนุษยชาติในเอกภาพกับพระคริสต์เป็นงานสร้างใหม่ของพระเจ้า "ถ้าใครอยู่ในพระคริสต์ เขาก็เป็นสิ่งที่สร้างใหม่ สิ่งเก่าผ่านไปและ บัดนี้สิ่งใหม่ได้มาถึงแล้ว" (2 โครินธ์ 5.17) ซึ่งเท่ากับมีความหมายว่าเสถียรภาพของมนุษยชาติในเอกภาพกับอาดัมเป็นสิ่งเก่าที่พระเจ้าไม่ต้องการ พระองค์ทรงพอพระทัยกับเสถียรภาพของมนุษยชาติในเอกภาพกับพระคริสต์ซึ่งเป็นสิ่งใหม่นี้เท่านั้น เมื่อพระองค์ทรงพอพระทัยก็หมายถึงว่าเป็นความรอดควย

ตามทัศนะของเซนตปอล ก่อนที่พระคริสต์จะอวตารมาในโลกนี้ มนุษย์เป็นหาสของบาปและกฎ มนุษย์อยู่ในความมืดมนแห่งชีวิตประสาเนื้อหนัง บั้นปลายของชีวิตคือความตาย แต่หลังจากพระคริสต์มาอวตารในโลกนี้และทำให้มนุษย์มีชีวิตในพระคริสต์ เขาจะเป็นคนใหม่ พระพรหมทานมีอำนาจเหนือเขา เขาอยู่ในความสว่าง เป็นชีวิตที่เป็นอิสระในฐานะเป็นบุตรของพระเป็นเจ้า เป็นชีวิตในพระจิต บั้นปลายของชีวิตคือชีวิตนิรันดร เซนตปอลเปรียบเทียบเช่นนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่ามนุษย์หลุดพ้นจากสภาพคนบาปแบบอาดัมแล้ว บัดนี้มนุษย์อยู่ในสภาพใหม่ในพระคริสต์อันเป็นสภาพที่พระเป็นเจ้าทรงมีพระประสงค์จะสร้างขึ้นมา กล่าวคือเป็นสภาพตามที่พระองค์ดำริไว้แต่ชั่วนิรันดรที่จะให้มนุษย์มาเป็นอันเดียวกับพระคริสต์นั่นเอง (เอฟ. 1.4-10)

3. ความรอดโดยมีคริสตศาสนจักรเป็นศูนย์กลาง (Ecclesio-centric) ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลคือ ผู้ที่เอาตัวรอดไปสู่สวรรค์ทองอยู่ในคริสตศาสนจักร อย่างน้อยอยู่ด้วยความปรารถนา ตามคำสอนของสังคายนาวาติกันที่ 2 และคำสอนทางเทววิทยาปัจจุบันยืนยันว่าความรอดมิใช่เพียงมีแค่ระดับบุคคล แต่มีระดับสังคมที่หมายถึงว่า เป็นความรอดของมนุษยชาติทั้งมวลที่รวมกันเป็นเอกภาพควย (เทียบ เอฟ. 1.4-10 โครินธ์ 1.15-20)

4. ความรอดในอันตกาล (Eschatological Salvation)

เสถียรภาพในพระคริสต์เป็นเอกภาพอันแน่นแฟ้นระหว่างพระคริสต์และมนุษยชาติ ในลักษณะที่ระงับร่างกาย ส่วนที่เป็นร่างกายนี้เรียกว่าความเต็มบริบูรณ์ของพระคริสต์ หรือเรียกว่า "เปเลโรมา" (เอฟ. 1.22-23) ซึ่งพระองค์จะไดมอบให้แก่พระบิดา ในวันอันเป็นปรากฏการณ์แห่งชัยชนะอันรุ่งเรืองของพระองค์หรือเรียกว่า "ปารูเซีย" (1 โครินธ์ 15.23-25) ดังนั้น เมื่อมนุษยชาติได้เข้ามาอยู่ในเสถียรภาพกับพระคริสต์ เช่นนี้แล้ว ความรอดของมนุษย์จึงไม่ใช่เป็นเรื่องของการเพิ่มจำนวนคนในพระศาสนจักร เป็นประการแรก แต่หมายถึงการส่งเสริมเสถียรภาพของมนุษยชาติในพระคริสต์นั้นให้ เข้มขันมั่นคง จนในที่สุดเรียกได้ว่าเป็นความเต็มบริบูรณ์ของพระคริสต์นั่นเอง

ความรอดในระดับสังคมเป็นสภาพที่ไม่หยุดนิ่ง เพราะกำลังเติบโตไปสู่ความ สมบูรณ์กว่าเข้าสู่อาณาจักรของพระเจ้า กระบวนการนี้เรียกว่าประวัติแห่งความรอด ประวัติแห่งความรอดนี้ต่างจากประวัติการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกตรงที่ว่าประวัติแห่งความรอด ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับเวลา แต่ขึ้นอยู่กับน้ำพระทัยของพระเจ้าเป็นที่ทรงชี้แสดงพระองค์ เพื่อให้ทราบว่าพระองค์ได้ทรงทำให้มนุษย์รอดอย่างไร แต่มีส่วนที่เหมือนกับประวัติการณ์ ที่เกิดขึ้นในโลกตรงที่ว่ามีความเกี่ยวเนื่องเปรียบเสมือนหลักกิโลเมตรที่แสดงให้ทราบว่า ประวัติศาสตร์ก้าวไปถึงไหนแล้ว เช่น การบังเกิดอวตารของพระคริสต์แสดงถึงการเริ่ม งานสร้างใหม่ของพระเจ้า เป็นต้น ประวัติแห่งความรอดคือ การเข้าอยู่ในกระบวนการ ที่ก้าวไปสู่ความรอดหรือคือ การที่มนุษยชาติถูกทำให้เป็นประชากรของพระเป็นเจ้า กายของพระคริสต์และอาณาจักรของพระเจ้า เหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดในประวัติแห่งความ รอดคือเมื่อพระคริสต์กลับเป็นขึ้นมา เหตุการณ์นี้อยู่นอกกาลเวลา โลกใหม่เริ่มขึ้นแล้ว พระคริสต์ทรงมีสภาพมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มที่ ส่วนมนุษย์จะมีสภาพที่สมบูรณ์เมื่อกลับเป็นขึ้นมา ในวาระสุดท้ายของโลก

เราอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า กระบวนการไปสู่ความรอดคือ การรวมมนุษยชาติ ทั้งครบเข้าด้วยกันเป็นประชากรของพระเป็นเจ้า ดังนั้น แม้มนุษยชาติจะมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ภาษาและศาสนาแต่จะถูกรวมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในพระคริสต์

เมื่อพระคริสต์รับความเป็นมนุษย์เข้าไปในพระองค์ มนุษยชาติทั้งครบจึงอยู่ในเสถียรภาพกับพระคริสต์ เพราะเหตุนี้มนุษย์ทุกคนจึงอยู่ในการครอบครองของพระเป็นเจ้า และเป็นประชากรของพระองค์

เตยารคเห็นว่ากระบวนการไปสู่ความรอดมีลักษณะของการพยายามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอันแนบแน่นกับพระเป็นเจ้าทางพระคริสต์ พร้อมกับพระคริสต์และในพระคริสต์ โดยมีพระศาสนจักรเป็นสักขีพยานและเครื่องหมาย

เตยารคพยายามยืนยันการมองโลกโดยใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เขาจึงเล็งถึงการวิจารณ์หลายประการคือ

1) ความพยายามสังเคราะห์ลัทธิวิวัฒนาการเข้าเป็นกรอบของคริสต์วิทยา เตยารครับความคิดแบบสกอลาสติกที่เกี่ยวกับบุคคล จิตและยูเคลีออนแรก แต่ใช้ภาษาและศัพท์ทางชีววิทยาและฟิสิกส์จึงเป็นการอธิบายที่คลุมเครือ

2) การสังเคราะห์แบบอวตารนิยม (Incarnationism) ทำให้เพิกเฉยเรื่องบาปแต่เน้นเรื่องเทวภาพ เตยารครับอิทธิพลจากปิตาจารย์กรีก จึงเห็นว่าพระเป็นเจ้าและมนุษย์เป็นเอกภาพแบบพัลวัตรระหว่างการสร้าง การไถ่และความรอดของมนุษย์ในวาระสุดท้าย พระคริสต์ยังคงรวบรวมมนุษยชาติมาสู่พระองค์ งานการสร้างที่ทำได้ทำให้สมบูรณ์ซึ่งไกลซึกเกี่ยวข้องกับระหว่งการอวตารและขบวนการวิวัฒนาการทำให้มนุษยชาติรวมเป็นหนึ่งในบุคคลของพระคริสต์ เตยารคทำให้พระกายของพระคริสต์เป็นองคาพยพที่มีชีวิต ซึ่งมีแนวโน้มไปสู่ความจำเป็นและอบุคคล การเน้นเช่นนี้ เป็นการเพิกเฉยต่อการชดเชยบาปที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เกี่ยวกับความรักระหว่งบุคคล การใช้โทมบาปเป็นเรื่องการตัดสินใจและถูกซึมเข้าไปในเรื่องการไถ่บาป ความบาปของมนุษย์ต้องการความเมตตาและการอภัยบาป ถ้าการพิพากษาบนโลกละเอียดเรื่องศีลธรรมของมนุษย์แต่ละคนแล้ว โลกมนุษย์จะไม่มีคุณธรรม เตยารคกลับมองเป็นว่าความก้าวหน้าเป็นเรื่องสำคัญของมนุษยชาติ ผู้เขียนเห็นว่ามนุษย์ต้องการพระพรหรรษานเพื่อจัดความขัดแย้ง

ภายในใจโดยอาศัยบารมีของพระคริสต์ตามหลักคำสอนเดิมที่ว่า มนุษย์จะถูกชำระให้บริสุทธิ์จากบาปและพบพระเจ้าผู้ทรงบริสุทธิ์ได้เพราะต้องจบวาระของโลก แต่ยาร์คไม่ได้กล่าวถึงการพิพากษามนุษยชาติตามระบอบศีลธรรมและบางครั้งถือว่ามนุษย์ทุกคนได้เข้าสู่ความสำนึกรวมในพระคริสต์ได้ แต่ยาร์คก็ตีความหมายของความรอดเป็นการแปรสภาพแบบพระเจ้า เขาสรุปว่าระเบียบทั่วไปของความรอด (การแปรสภาพแบบพระเจ้า) ของสิ่งที่เราอาจแสดงเป็นประโยคตรรกวิทยาคงนี้คือ

1. ใจกลางของจักรวาลของวิญญูญาณเราแต่ละคนมีอยู่เพื่อพระเจ้าในองค์พระคริสต์
2. แต่ความเป็นจริงทั้งหมด แม้แต่ก้านวัตถุ รอบ ๆ เราแต่ละคน มีอยู่เพื่อวิญญูญาณของเรา
3. ดังนั้นวิญญูญาณของเราสัมพันธ์กับความเป็นจริงรอบตัวเราแต่ละคน เพื่อพระเจ้าในพระคริสต์¹

แต่ยาร์คลดความสำคัญของความเหนือธรรมชาติของพระคริสต์ เพราะความเต็มเปี่ยมเหนือธรรมชาติของพระคริสต์ได้รับความสนับสนุนจากความเต็มเปี่ยมแบบธรรมชาติของโลก นั่นคือ พระเจ้ารวมพระองค์เป็นหนึ่งกับแกนของวิวัฒนาการแห่งจิต² ข้อความในพระคัมภีร์กล่าวว่าพระเจ้าทรงมีแผนการของพระองค์ไว้แก่สร้างโลกและทรงคำจุนโลก "เราเป็นพระเจ้า และไม่มีผู้ใดเสมอเหมือนเรา เราเป็นผู้กล่าวว่โครงการของเราจะยั่งยืนและเราจะทำตามความประสงค์ของเราทุกประการ" (ยะชายา 49.9, 10) ผู้เขียนเห็นว่า พระคริสต์มีความเต็มเปี่ยมอยู่แล้วไม่ต้องได้รับ

¹Teilhard de Chardin, Pierre. The Divine Milieu. p. 56-57.

ความสนับสนุนจากโลก พระคริสต์เป็นผู้ที่ประทานชีวิตแก่มนุษย์ "พระองค์ (พระบิดา) ได้ทรงโปรดให้พระบุตรของพระองค์มีอำนาจเหนือมนุษย์ทั้งคืน เพื่อให้พระบุตรประทานชีวิตนิรันดร์แก่คนที่พระองค์ทรงมอบแก่พระบุตรนั้น... ข้าพระองค์ได้กระทำกิจที่พระองค์ทรงให้ข้าพระองค์กระทำนั้นสำเร็จแล้ว" (ยอห์น 17.2-4) พระคริสต์ได้กล่าวข้อความนี้ในคืนวันรับประทานอาหารกับสาวกครั้งสุดท้ายก่อนจะสิ้นพระชนม์บนกางเขน พระคริสต์และพระวิญญาณบริสุทธิ์เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติต่างหากที่คำจูงใจมนุษย์กระทำภารกิจของพระเจ้าดังที่พระเยซูกล่าวไว้ว่า "เราเป็นเถาองุ่น ท่านทั้งหลายเป็นแขนง ผู้เข้าสนิทอยู่ในเราและเราเข้าสนิทอยู่ในเขา ผู้นั้นก็จะเกิดผลมาก เพราะถ้าแยกจากเราแล้ว ท่านจะทำสิ่งใดไม่ได้เลย" (ยอห์น 15.5) ในพระธรรมใหม่การยกโทษบาปเป็นพระพรหลักที่มนุษย์รับได้ในความรอดของพระผู้ไถ่ ทำให้มนุษย์กลับใจใ้ชีวิตใหม่คือชีวิตพระเจ้าตั้งแต่มนุษย์อยู่ในโลก การรักษาชีวิตพระเจ้านี้ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากพระเจ้าเพราะมนุษย์ยังมีร่างกายอยู่ ขณะที่มนุษย์อยู่ในโลกเขาก็เข้าสู่อาณาจักรของพระเจ้าแล้ว เมื่อสิ้นโลกพระคริสต์ทรงสถาปนาอาณาจักรที่ถาวรมนุษย์ก็จะรักษาชีวิตพระเจ้าที่เต็มเปี่ยมตลอดนิรันดร์ เราอาจกล่าวได้ว่าความนับถือต่างหากที่เสียสละนำใจตนเองจำนนต่อพระเจ้า

การเสด็จมาของพระคริสต์เป็นลักษณะของพระคริสต์เป็นลักษณะของการมาครั้งที่พระคริสต์ตรัส "เมื่อเราไปจัดเตรียมที่ไว้สำหรับท่านแล้ว เราจะกลับมาอีกเพื่อรับท่านไปอยู่กับเรา เพื่อว่าเราอยู่ที่ไหนท่านทั้งหลายจะได้อยู่ที่นั่นด้วย" (ยอห์น 14.3) พระองค์จะรวบรวมคนของพระองค์ที่ถูกเลือกสรรทั้งสิ้นที่หึงแต่ที่สุดฟ้าข้างนี้ถึงที่สุดฟ้าโน้น (มัทธิว 24.32) ถ้าพระองค์เป็นที่รวมของวิญญาณก็ไม่ต้องแยกบทบาทมารวมเมื่อเสด็จมาในจุดหนึ่งของเวลาในวาระสุดท้ายของโลก

ราห์เนอร์ไม่เห็นด้วยที่จะลดความสำคัญของพระคริสต์อวตารแบบที่เตยาร์คทำอยู่ ราห์เนอร์เห็นว่า เปโลโรมาของโลกสำเร็จด้วยพลัง (รักหรือพลังเรเคียล) ที่มีอยู่ในโลกเอง เขาเห็นว่าไม่ควรหึงเหิงไปที่จะรับรู้อิทธิพลของการของโลกว่าเป็นการหันไปสู่พระคริสต์

และเสนอข้อต่างๆ ของกระบวนการสมบูรณ์เต็มเปี่ยมได้โดยอาศัยพระองค์ซึ่งเป็นยอด
ของชั้นเหล่านั้น ภัยที่ควรเลี่ยงคือการแนะนำวิวัฒนาการเป็นไปสู่ความสำเร็จด้วยพลัง
ของมันเองทั้งหมด¹

ข. พระเจ้าคือ "วิวัฒนาการของโลก"

วิวัฒนาการของคริสตศาสนาทำให้แต่ละบุคคลศักดิ์สิทธิ์และให้รอกไปสู่สวรรค์นำไป
สู่มิติใหม่แห่งความสุข การรวมเป็นหนึ่งกับสหพันธ์นักบุญ แต่ในปรัชญาของเดยาร์คเน้น
เพียงความก้าวหน้าของโลก วิวัฒนาการนำไปสู่พระคริสต์โอเมก้า ไม่ได้เน้นการไถ่บาป
โดยการตายบนกางเขนของพระคริสต์ เดยาร์คเห็นว่าชะตากรรมของมนุษย์เป็นส่วนหนึ่ง
ของวิวัฒนาการของเอกภพที่มีอิทธิพลแผ่ไปอย่างกว้างขวาง (Pan-cosmic Evolution)
ความคิดเกี่ยวกับมนุษย์และการปฏิเสธเป็นนัยเกี่ยวกับพระเจ้าที่เป็นบุคคลดังที่เดยาร์ค
เขียนจดหมายไปถึง เลองติน ซังตา (Léontine Zanta) ในปี ค.ศ. 1965 ว่า

เท่าที่คุณทราบแล้ว สิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจคือความพยายามที่จะแพร่ศาสนาใหม่
(คุณอาจเรียกว่าเป็นศาสนาคริสต์ที่ดีกว่า) ซึ่งไม่มีพระเจ้าที่เป็นบุคคลที่ครอบ
ครองเหมือนสมัยก่อน ๆ เพื่อจะกลายเป็นวิวัฒนาการของโลกตามความต้องการ
ของเวทีศาสนาและวัฒนธรรมของสมัยเรา²

เดยาร์คเห็นการไถ่บาปด้วยขบวนการวิวัฒนาการตามธรรมชาติ พระคริสต์
ในพระวรสารถูกแทนด้วยพระคริสต์โอเมก้า พระเจ้าในพระธรรมเก่าและพระธรรม
ใหม่ถูกแทนด้วยพระเจ้าแบบสรรพเทวนิยมคือวิวัฒนาการโลกเพื่อปรับพระเจ้าให้เข้ากับยุค

¹ Teilhard de Chardin, Christianity and Evolution,

1933, p. 10.

² Teilhard de Chardin, Pierre. Lettres a Léontine Zanta

(Paris : Desclée De Brouwer, 1965). As quoted in Maritain,

Le Paysan, p. 175.

วิทยาศาสตร์ ในโลกสรรพเทวนิยมและธรรมเนียมไม่มีที่สำหรับสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือโลกของพระพรหมทาน การเปิดเผยธรรมชาติของพระเจ้าแสดง "ทิศทาง ข้างบนไปสู่พระเจ้า" แต่เตยารค์เห็นว่าไม่มีจุดที่นำของซึ่งแพร่กระจายสู่การ สร้างและให้การไตร่ตรองถือเป็นความดีตามธรรมชาติ ความคิดเช่นนี้ทำให้เสีย คุณค่าที่แท้จริงเพราะบางสิ่งที่เป็นอัครภวจะถูกแทนด้วยจุดจบภายในซึ่งกลายเป็น ตัวเชื่อมในโซ่ของวิวัฒนาการ

คริสตศาสนาเป็นรังสรรค์นิยม (Creationism) ศาสนาที่มีการนับถือ พระผู้สร้างหรือองค์สรรคยอมจะสอนว่าจิตและสสารถูกสร้างมาโดยพระเจ้า ก่อนการสร้างโลกพระเจ้าทรงมีแผนการไว้เรียบร้อยแล้วทุกอย่างแล้วทุกสิ่งเกิดขึ้นตาม แผนนี้ เช่นคโทมัส อไควนัส อธิบายเพิ่มเติมว่า พระคริสต์ทรงเป็นกฎเกณฑ์ที่รันคร และความจริงทุกอย่าง พระเจ้าทรงเป็นมาตรการของทุกสิ่ง

เตยารค์ได้รับอิทธิพลความคิดเกี่ยวกับการทำงานของเอกภพจาก เซนต์ปอล มาก แม้ว่าเตยารค์จะใช้ศัพท์ของเขาเองก็ตาม แต่มีการเข้าใจผิดเกี่ยวกับความคิด ของเซนต์ปอลอยู่ 2 ข้อ คือ

1. ในการกล่าวถึงความคิดของเซนต์ปอลที่ว่า การครอบครองทั่วจักรวาล ของพระวาหะผู้ทรงอวตารเห็นอเอกภพ เตยารค์เพิ่มการตอบสนองของการทำงาน ของไอเมก้าในระบบความคิดของเตยารค์เอง เตยารค์จะอธิบายเกี่ยวกับเอกภพ กำเนิดและการครอบครองของพระคริสต์เหนือวิวัฒนาการความคิดของเซนต์ปอลไม่ได้ กล่าวว่จักรวาลมุ่งเข้าสู่จุดเดียวกัน เตยารค์ใช้ความรู้ทางวิวัฒนาการและปรากฏการณ์ นิยมปนกันเพื่อให้คนสมัยใหม่ได้เข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงเน้นที่วัตถุของความรู้ มากกว่าค่านิจใจ

2. เตยารค์ไม่ได้เข้าใจเบื้องหลังประเพณีเทววิทยาแบบของเซนต์ปอล เตยารค์จึงกล่าวอย่างคลุมเครือ

ข้อเท็จจริงสำหรับความคิดของเซนตปอลคือ เขาเป็นชาวฮีบรูที่ใช้คำว่า พระรหัสกายของพระคริสต์ (Body of Christ) หมายถึงบุคคลที่มีชีวิต มีความปรารถนา และมีความคิดเป็นองค์ประกอบ ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวเนื่องระหว่างพระรหัสกายของพระคริสต์กับงานความรอดของมนุษย์ ความคิดที่มีอิทธิพลต่อเซนตปอล ได้รับมาจากพระธรรมเดิม พวกเขามิติกรับรู้ว่าชาติหรือชุมชนเป็นที่รวมของสมาชิกในอดีต ปัจจุบัน อนาคตเป็นบุคคลหนึ่ง เช่น เซนต์ปอลให้พระคริสต์เป็นอาคัมภีใหม่ที่สิ้นพระชนม์และกลับเป็นขึ้นมา เมื่อพูดถึงพระรหัสกายของพระคริสต์ เซนต์ปอลหมายถึงคริสตชนที่เป็นกลุ่มเหมือนองค์พหุทางจิต (โรม 12.4-5) เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระรหัสกายของพระคริสต์ที่กลับเป็นขึ้นมา (1 โครินธ์ 12.) คริสตชนทุกคนรวมกันเป็นพระรหัสกายของพระคริสต์

พระรหัสกายของพระคริสต์ไม่ใช่เอกภาพของคริสตชนแต่หมายถึงลำดับขั้นของการปกครอง (1 โครินธ์ 11.2-4) ศีรษะหมายถึงผู้เหนือกว่า ตามความในจดหมายถึงชาวโคโลสี พระคริสต์เป็นหลักชีวิตของคริสตศาสนจักร ในบทจดหมายถึงชาวเอเฟซัสบทที่ 4 เราพบการต่อเนื่องของความคิด 3 อย่างคือ ศีรษะ ร่างกาย และพระคริสตศาสนจักร เซนต์ปอลเน้นเอกภาพรวมของคริสตชนทุกคน แม่นว่าพระบิดาอยู่ในทุกคนแต่ประทานพระคุณต่างกันตามที่พระคริสต์ประทาน เน้นความคิดใหม่ว่าพระรหัสกายนี้ (คริสตศาสนจักร) เติบโตและทำให้สมบูรณ์เองได้ ความสมบูรณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องความรู้ถึงพระบุตรของพระเจ้าและรู้เท่าพระคริสต์เอง เซนต์ปอลเห็นว่าพระคริสต์เป็นอันเดียวกับร่างกายและศีรษะ ศีรษะเป็นพลังชีวิตรับผิดชอบต่อความเจริญของร่างกาย เขายืนยันว่าคริสตศาสนจักรเป็นอันเดียวกับพระกายทางกายภาพ (ที่มีจริง) ของพระคริสต์ในสวรรค์คเว

พระคริสต์ประทานของประทานแก่ฆรรมิคน... เพื่อเตรียมฆรรมิคนให้เป็นคน
ที่จะรับใช้เพื่อเสริมสร้างพระกายของพระคริสต์ให้จำเริญขึ้น จนกว่าเราทุกคนจะ
บรรลุดึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในความเชื่อและในความรู้ถึงพระบุตรของ
พระเจ้าจนกว่าเราจะไต่เป็นผู้ใหญ่เต็มที คือเต็มถึงขนาดความไพบูลย์ของพระคริสต์
... ให้เรายึดความจริงด้วยใจรัก เพื่อจะจำเริญขึ้นทุกอย่างสู่พระองค์เป็นศิระ
คือพระคริสต์ คือเนื่องจากพระองค์นั้น ร่างกายทั้งสิ้น ที่ติดต่อกันและประสานกัน
โดยทุก ๆ ซอกทุกที่ทรงประทานไต่จำเริญเติบโตขึ้นด้วยความรักเมื่ออวัยวะทุกอย่าง
ทำงานตามความเหมาะสมแล้ว¹

เซนต์ปอลเห็นว่า พระศาสนจักร เป็นร่างของพระคริสต์เพราะ พระศาสนจักร
ประกอบด้วยคริสตชนผู้รับชีวิตใหม่ (ชีวิตพระ) จากพระวิญญาณองค์เดียวกันนั่นเอง

เดยวาร์คสรุปว่ามีเอกภาพทางกายภาพระหว่างคริสตชนกับองค์พระคริสต์จริง
แต่ไม่ใช่เฉพาะในคริสตศาสนจักรเท่านั้น เขาเห็นว่า คริสตวิทยาเชื่อมระหว่างโลกใน
วิวัฒนาการกับชะตากรรมของมนุษยชาติที่ปาฐุเซีย เดยวาร์คเห็นว่า ไฟจับของความรัก
เชื่อมกับคริสตศาสนจักรมากกว่ารหัสกายของพระคริสต์ เซนต์ปอลเชื่อมการสร้าง
รหัสกายของพระคริสต์กับความตายเพื่อไต่มาป้ อารักขียเป็นขึ้นมาแล้วผูกค้อมถึงการ
อวตารของพระคริสต์ เดยวาร์คกลับเน้นการอวตาร เหมือนบรรดาบิดาจารย์กรีกหัวใ้ปว่า
เป็นบทบาทสำคัญในแผนความรอด เพราะเดยวาร์คเห็นว่า การเข้าใจโดยอภิชายเกี่ยวกับ
พระรหัสกายของพระคริสต์โดยไม้อ้องผูกค้อมถึงคริสตศาสนจักรง่ายกว่า และต้องการเน้น
ความสัมพันธ์ของพระคริสต์ล่อเอกภาพมากกว่า

ตามความเห็นของคริสตศาสนจักรถือว่าคริสตชนร่วมสัมพันธ์กับพระคริสต์อย่าง
ลึกซึ้ง แม้ว่าเขายังรักษาคุณลักษณะและความรับผิดชอบของเราแต่ละคนอยู่ ปัจจุบันที่ไต่ทำให้เรา
สนิทกับพระคริสต์มี 2 สิ่งคือพระคุณที่ถูกสร้างและพระคุณที่ไม่ถูกสร้าง²

¹ โยเฟซัส 4. 12-16.

² ปรอเวรา. ซิลวีโอ. "คำสอนเกี่ยวกับพระพรหมทาน". ใน แสงธรรม
ปริทัศน์ (มกราคม-เมษายน 2523). หน้า 44-51.

พระคุณไม่ถูกสร้าง พระจิตพร้อมกับพระตรีเอกภาพที่ประทับในวิญญาณของเรา บันดาลให้เราเป็นผู้ชอบธรรม สรุปคือการที่พระเจ้าทรงมอบพระองค์เองแก่เรา เป็นพระองค์ที่ทรงทำงานในมนุษย์ (ยอห์น 4.13)

พระคุณที่ถูกสร้าง หมายถึงการติดต่อสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งของพระเจ้ากับวิญญาณทำให้วิญญาณถูกเปลี่ยนแปลงให้คล้ายกับพระเยซูเจ้าและมีชีวิตพระ นับตั้งแต่ขณะนั้นเป็นต้นมาในตัวผู้ชอบธรรมย่อมมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น ไม่ได้เปลี่ยนธรรมชาติแต่เปลี่ยนสมรรถภาพของวิญญาณให้ทำงานตามแบบพระได้ (เป็นการบังเกิดใหม่อย่างแท้จริง ยอห์น 1.13.2 โครินธ์ 5,17)

ผลของความสัมพันธ์นี้ไม่เหมือนกับเตยารคที่เน้นถึงความก้าวหน้าทางโลก แต่ความจริงผลของความสัมพันธ์กับพระคริสต์ทำให้ได้รับการอภัยบาป เป็นบุตรของพระเจ้า "ผู้บังเกิดจากพระเป็นเจ้าก็ไม่ทำบาป เพราะที่ซัพันธ์ของพระองค์อยู่ในเขา (1 ยอห์น 3.9) มีส่วนในชีวิตพระเจ้าบางส่วน (เปโตร 1.3-4) เป็นมิตรกับพระเจ้า ติดต่อย่างสนิทสนม (เอเฟซัส 2.19) มนุษย์จะสามารถกล่าวได้ว่า "ไม่ใช่ข้าพเจ้าที่ดำรงชีวิตอยู่ต่อไป แต่เป็นพระคริสต์ต่างหากที่เจริญชีวิตอยู่ในตัวข้าพเจ้า (กาลาเทีย 2.20) และใครรักคือชีวิตนิรันดร์ซึ่งเริ่มแล้วในตัวมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นบุตรบุญธรรมของพระเจ้าก็จะได้เสวยชมพระองค์ทันที "เราจะเหมือนพระองค์เพราะเราจะเห็นพระองค์ดังที่พระองค์ทรงเป็นอยู่" (ยอห์น 3.2)

ค. ความรอดของสรรพสิ่ง

แม้ว่าเตยารครับอิทธิพลความคิดจากเซนตปอลแต่ก็มีบางตอนเกี่ยวกับความรอดของสรรพสิ่งที่เตยารคตีความผิดไปโดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับเอกภพของเซนตปอล ซึ่งมี 5 ตอน คือ

1. เมื่อเซนตปอลถูกเปี้ยกเปียนและหนุ่ใน จคริสตชนให้อดทนเพื่อความรุ่งโรจน์ หลังจากรอดจากกายที่อนิจจังว่า

ข้าพเจ้าเห็นว่าความทุกข์ลำบากแห่งสมัยปัจจุบันไม่สมควรที่จะเอาไปเปรียบกับ คักคัสที่ซึ่งจะเผยให้แก่เราทั้งหลาย ด้วยว่าสรรพสิ่งที่ทรงสร้างแล้วมีความเพียรคอย ที่ปรารถนาใหญ่ครั่งหลายของพระเจ้าปรากฏ เพราะว่าสรรพสิ่งเหล่านั้นคงจะ อยู่ในอำนาจของอนิจจัง ไม่ใช่ความใจชอบของตนเองแต่เป็นไปตามที่พระเจ้าได้ทรง ใหญ่เขาอยู่นั้น ด้วยมีความหวังใจว่าสรรพสิ่งเหล่านั้นจะไครออกจากอำนาจแห่งความ เสื่อมสลายและจะเข้าในเสรีภาพและคักคัสที่แลงบุตรทั้งหลายของพระเจ้า เราอยู่ ว่าจะบรรดาสรรพสิ่งที่ทรงสร้างนั้นกำลังคร่ำครวญและผจญความทุกข์ยากด้วยกันมาจน ทุกวันนี้ ผู้ได้รับพระวิษณุภาพเป็นผลแรก ตัวเราเองก็ยังคงคร่ำครวญถึงการที่พระเจ้าทรง ใหญ่กายของเราทั้งหลายรอดตาย¹

2. เซนต์ปอลเน้นถึงความสมบูรณ์ของพระคริสต์ว่าทรงครอบครองสรรพสิ่งไว้ว่า

... พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าของพระเจ้าผู้ซึ่งไม่ประจักษ์แก่ตา ทรงเป็นบุตรหัวปี เหนือสรรพสิ่งทั้งปวง เพราะว่าในพระองค์สรรพสิ่งใดถูกสร้างขึ้นทั้งในท้องฟ้าและ ที่แผ่นดินโลก สิ่งซึ่งประจักษ์แก่ตาไม่ว่าจะเป็นเทวบัลลังก์หรือเป็นเทพอาณาจักรหรือ เป็นเทพผู้ครองหรือศักดิ์เทพ สรรพสิ่งทั้งสิ้นถูกสร้างขึ้นโดยพระองค์และเพื่อพระองค์ พระองค์ทรงเป็นศีรษะของกายคือคริสตศาสนจักร พระองค์ทรงเป็นปฐม เป็นผู้แรก ที่ทรงเป็นขึ้นมาจากความตาย เพื่อพระองค์จะโคตรองเป็นเองในสรรพสิ่งทั้งมวล เพราะว่าพระเจ้าทรงพอพระทัยที่จะให้ความบริบูรณ์ทั้งสิ้นสร้างในพระองค์ และโดย พระองค์ ให้สิ่งสารพัดกลับคืนคักกับพระเจ้าไม่ว่าสิ่งนั้นจะอยู่ในแผ่นดินโลกหรือใน สวรรค์ พระองค์ทรงทำให้มีสันนิบาตด้วยพระโลหิตแห่งกางเขนของพระองค์²

3. พระเจ้าทรงรวบรวมทุกสิ่งไว้ในพระคริสต์และยังกล่าวถึงคริสตศาสนจักร ว่าเต็มบริบูรณ์ด้วยพระคริสต์ เคื่อนให้คริสตชนตระหนักถึงมรดกที่จะได้รับจากพระคริสต์ ผู้ทรงฤทธานุภาพ

¹ โรม 8.19-23.

² โครินธ์ 1. 15-20.

... พระเจ้าไคทรงโปรดให้เราได้รับความล้ำลึกในพระทัยของพระองค์ตามพระ-
 เจกนารมณของพระองค์ ซึ่งพระองค์ทรงดำริไว้ในพระคริสต ประสงค์ว่าเมื่อเวลา
 กำหนดครบบริบูรณ์แล้ว พระองค์จะทรงรวบรวมทุกสิ่งทั้งที่อยู่ในสวรรค์และในแผ่นดิน
 โลกไว้ในพระคริสต... จุฬานภาพอันใหญ่ซึ่งพระองค์ได้ทรงกระทำในพระคริสตเมื่อ
 ทรงชุบให้พระองค์เป็นขึ้นมาจากความตายและให้สถิตเบื้องขวาพระหัตถ์ของพระองค์
 ในสวรรค์สถานสูงยิ่งเหนือเทพโค ๆ มิใช่ในยุคนี้เท่านั้นแต่ในยุคที่จะมาถึงด้วย
 พระเจ้าไคทรงปราบสิ่งสารพัดลงไว้ใต้อาณาจักรของพระคริสตและไคทรงตั้งพระองค์
 ไว้เป็นประมุขเหนือสิ่งสารพัดแห่งคริสตศาสนจักร ซึ่งเป็นพระกายของพระองค์คือซึ่ง
 เต็มบริบูรณ์ด้วยพระองค์ ผู้ทรงอยู่เต็มทุกอย่างทุกแห่งหน ¹

จุดหมายของเซนต์ปอลมิได้บอกความสัมพันธ์ของพระคริสตกับโลกวัตถุ ในบท
 จดหมายถึงชาวโรม (โรม 1.23) เขาเห็นว่ามนุษย์เป็นจุดสุดยอดของการสร้างและความ
 รอคของมนุษย์ ย่อมกระทบต่อจักรวาลทั้งหมด โดยการกลับเป็นขึ้นมาของพระคริสตพระองค์
 ได้แผ่รังสีแห่งความรอดไปยังทุกสิ่งและเป็นทุกสิ่ง

สันนิษฐานได้ว่า เซนต์ปอลเขียนจดหมายถึงชาวโคโลสี ชาวเคเฟซซุสขณะที่เขา
 ถูกจับที่โรมและขณะนั้นเกิดความขัดแย้งระหว่างปรัชญากรีกและคำสอนของชาวยิว เซนต์ปอล
 จึงได้ประนีประนอมเรื่องอำนาจควบคุมจักรวาลกับเหตุการณ์อันมีพระคริสตเป็นปฐมเหตุ
 และจุดหมายสุดท้าย ²

ความเต็มเปี่ยมของพระคริสตคือเปเลโรมาอันเป็นการแบ่งานความรอดของ
 พระคริสตไปสู่เอกภพทั้งหมดและเป็นการสร้างทั้งหมด ในสมัยของเซนต์ปอลมีคำสอนของ
 พวกสโตอิกว่า พระเจ้ามีอิทธิพลต่อโลกและห่อหุ้มโลกแล่งสสาร ความเต็มเปี่ยมใน
 พระคริสตเป็นความเต็มเปี่ยมของสัจ(ทุกสิ่ง) พระคริสตเป็นพระเจ้าและโดยงานช่วย

¹ เอเฟซัส 1.18-23

² Mooney. F. Christopher S.J. Teilhard de Chardin And
 the Mystery of Christ. p. 96.

ให้รอดของพระองค์ได้รวบรวมมนุษยชาติที่ถูกไถ่แล้วและ เอกภพทั้งหมดที่มนุษย์อาศัยให้เป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์ การใช้คำ "โดยพระองค์ ในพระองค์และเพื่อพระองค์ แสดงว่า จักรวาลขึ้นอยู่กับพระคริสต์ซึ่งเป็นสากลและมีอำนาจสูงสุด (เอเฟซัส 1.9-10, 22-23) เซนต์ปอลพยายามประนีประนอมความคิดของชาวเอเฟซัสและโคโลสีซึ่งเอนเอียงไปทางสรรพเทวนิยมให้เข้ากับพระวรสาร

คำสอนของเซนต์ปอลแม้ว่าจะประยุกต์แต่ก็มีจุดมุ่งหมายให้เป็นข่าวแห่งความรอด เป็นความหมายในแง่ศาสนาเพื่อให้คริสตชนมั่นใจถึงชีวิตนิรันดร์ในชีวิตหน้า เขาไม่ปรารถนาแก้จักรวาลวิทยาที่ต้องอธิบายความว่าพระคริสต์เป็นข่าวแห่งเอกภพอย่างไร แต่เขายกข้อที่ว่า จักรวาลวิทยาเป็นหัวใจของระบบทั้งหมด เขาใช้ความคิดหลักของเซนต์ปอลแต่ขยายความเพื่อให้เข้ากับความรู้สมัยใหม่ พระคริสต์โอบล้อมทั้งสิ่งธรรมชาติและเหนือธรรมชาติ แก่งจืดและวัตถุ พระคริสต์บุคคลกลายเป็นศูนย์กลางที่ทุกสิ่งมุ่งเข้าหา

คาร์ล ราห์เนอร์ (Karl Rahner) นักเทววิทยาคาทอลิกที่มีชื่อในศตวรรษนี้ มีความคิดคล้ายกับเตยาร์คส่วนหนึ่งว่า ความสมบูรณ์ทางจิตของมนุษย์สัมพันธ์กับความสมบูรณ์ทางวัตถุด้วย เพราะเอกภพเป็นเอกภาพ เขาเห็นว่ามนุษย์ไม่สามารถทำให้ชีวิตทางจิตของเขาสมบูรณ์หรือชีวิตเหนือธรรมชาติสมบูรณ์โดยไม่มี การทำให้ความเป็นจริงทางวัตถุสมบูรณ์โดยไม่มี การหันกลับมาสู่โลกและการที่จิตให้คุณค่าแก่วัตถุ ดังนั้นโลกในแง่วัตถุและโลกในแง่จิตใจมีเอกภาพอย่างแท้จริงและเป็นสิ่งเดียวกัน การอาศัยซึ่งกันและกันอย่างแท้จริงของสิ่งหนึ่งต่อสิ่งอื่นเป็นการตอบสนองต่อเจตจำนง การสร้างเดิมของพระเจ้า และมีเป้าหมายในความสัมพันธ์พื้นฐานซึ่งมีมูลฐานจากแก่นของแต่ละสิ่งเอง¹

นอกจากนี้เตยาร์คยังมีความเห็นเกี่ยวกับความรอดอีกว่าโลกทั้งหมดประกอบด้วยลำดับชั้นของวิญญานทั้งมวลซึ่งพัฒนาไปด้วยกันเพื่อทำให้มีเอกภาพสมบูรณ์ โลกอยู่

¹Rahner, Karl. S.J. On the Theology of Death. (London, 1961), p.26-27

ในระหว่างการแปรสภาพโดยการพัฒนาของแต่ละวิญญาณซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากความเป็นจริงที่รับรู้ได้ โดยอาศัยความพยายามของเราที่จะใส่ความมีชีวิตจิตใจลงในชีวิตของเราเองและแล้วโลกก็จะค่อย ๆ สมบูรณ์โดยเริ่มรวบรวมสสารทั้งหมดเพื่อสร้างโลกใหม่¹

สวรรค์บนโลกนี้มีความต่อเนื่องกับสวรรค์ในชีวิตหน้า แก้วเหมือนว่าเคยาร์คให้ความสำคัญกับสวรรค์บนโลกนี้มากกว่าชีวิตหลังความตายเพราะเนื่องมาจากสมมติฐานที่ว่าพระเจ้าทรงอยู่ท่ามกลางมนุษย์ในทุกสิ่งและในทุกคนอยู่ แล้ว เขาก็ถือว่าถ้ามนุษย์ตระหนักถึงความศักดิ์สิทธิ์มนุษย์ก็จะประสบพระเจ้าได้เต็มเปี่ยมด้วยความรักและความรู้ได้ ในขณะที่เขามีชีวิตอยู่ เคยาร์คได้แสดงความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

... พระเจ้าเปิดเผยพระองค์ทุกแห่ง ภายใต้อาณาประชาราษฎร์เหมือนเป็นศูนย์กลางสากล เพราะพระองค์เป็นจุดสูงสุดซึ่งเป็นที่ยอมรับของความจริง เป็นที่และหน่วยของโลกคงอยู่เหมือนรูปทรงกรวยซึ่งพระเจ้าจึงมารวมไว้ที่พระองค์ โดยมีความสมบูรณ์ของแต่ละคนและความสมบูรณ์ทั่วไปของโลกที่ประกอบด้วยหน่วยต่างๆ นั้นเป็นเงื่อนไข²

สรุปได้ว่าเคยาร์คยืนยันถึงความสำคัญของการพบพระเจ้า การพบพระเจ้าทำให้มนุษย์สมบูรณ์ เพราะพระองค์เป็นกัมมันต์สูงสุดของจักรวาล ดังนั้นในเวลาที่มีมนุษย์พบพระเจ้า มนุษย์เองก็ถึงความเต็มเปี่ยมของพลังกัมมันต์ของมนุษย์เองและมีความชื่นชมยินดีในส่วนลึกของจิตใจด้วย³

¹ Teilhard de Chardin, Pierre. The Divine Milieu. p. 61.

² Tbid., p. 114.

³ Tbid., p. 115.

เตยาร์คยอมรับว่าความคิดของเขาเป็นแบบสรรพเทวนิยมเพราะเขาเชื่อว่าพระเจ้าสถิตในทุกสิ่งเหมือนความคิดของเซนตปอล แต่เขายืนยันว่าสรรพเทวนิยมของเขาไม่เหมือนกับแบบตะวันออกเพราะแบบตะวันออกเชื่อว่าพระเจ้าองค์เดียวและมีสิ่งอื่นทั้งหมดในโลกเป็นส่วนประกอบของพระองค์ด้วย พระเจ้าในคริสต์ศาสนาถึงแม้ว่าจะตั้งสิ่งต่าง ๆ ไปหาพระองค์ แต่ก็ให้แต่ละคนมีความแตกต่างและความเป็นตัวของตัวเอง เตยาร์คเห็นว่าความคิดแบบตะวันออกลดทอนมนุษย์ลงโดยยกย่องเอกภาพสากลที่สมบูรณ์ที่แผ่ขยายไปสู่สิ่งต่าง ๆ โดยสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าง ทั้งนั้นในตอนท้ายของวิวัฒนาการหน่วยต่าง ๆ ของโลกจะหายไปพระเจ้า ตรงกันข้ามพระเจ้าในคริสต์ศาสนายังให้ความสำคัญแตกต่างในสัตว์โลกเมื่อเขาเพิ่งพิศและพบพระเจ้า ในขณะที่เดียวกันผู้เลือกสรรจะพบความสมบูรณ์ของตนเอง คริสตชนจึงมีความมั่นใจที่จะเข้าถึงพระเจ้าอย่างรู้ตัวเต็มใจเพราะไม่ต้องเสียดายว่าตัวเองจะหายไปและจะกลายเป็นลัทธิเอกนิยม¹

ไมเคิล ชเมาส์ยืนยันเช่นเดียวกับเตยาร์คว่า ในเอกภาพขั้นสุดท้ายนั้นแต่ละวิญญาณยังคงเป็นตัวของตัวเองอย่างลึกซึ้งและไม่มีใครมีอิทธิพลเหนือเขา เขาไม่มีความทุกข์เพราะไม่ต้องรอคอยที่จะครอบครองสิ่งใดอีก สิ่งที่เขาประสบคือความปิติยินดีในความร่ำเกี่ยวกับพระเจ้าตามสภาพจิตใจของเขา บางคนมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับสวรรค์ความมีชั้นต่าง ๆ ความจริงพระเจ้าทรงให้พระองค์ทั้งหมดแก่ผู้มิชอบทั้งหลาย แต่ความสามารถที่จะรับพระองค์แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะรักพระคริสต์และเพื่อนมนุษย์ อย่างไรก็ตามทุกคนก็มีความสุขตามอัตภาพของตน²

¹ Teilhard de Chardin, Pierre. The Divine Milieu. p. 46.

² Schmaus, Michael. Dogma. Vol.6 (Justification and Last Things) pp. 268-269.

ง. สภาพของมนุษย์ในวาระสุดท้ายของโลก

เขยารคเห็นภาพจุดจบของมนุษยชาติในโลกนี้ไม่ใช่โดยการตายหมู่และการทำลายแต่เป็นการเปลี่ยนรูปการจับสิ้นของ "ชาติพันธุ์ที่คิดได้" จะไม่เป็นการแตกแยกและการทำลายชีวิต แต่เป็นการเกิดใหม่นอกกาชาวกาศโดยการไตร่ตรองร่วมกัน¹

จุดจบของโลกผ่านการหันเข้าหาตัวเองภายในทั้งหมดของระยะจิตเข้าถึงจุดศูนย์กลางคือจุดโอเมกา ปลดปล่อยจากเงื่อนไขของสสารและประวัติศาสตร์ ความปลาบปลื้มยินดีในพระเจ้า เกี่ยวกับวัตถุเขยารคกล่าวว่าจะไม่จำเป็นสำหรับเราที่จะทรมาณสมองในการพยายามเข้าถึงความยิ่งใหญ่ของจักรวาลทางวัตถุว่าจะหายไปได้อย่างไร เป็นการเพียงพอว่าจิตถูกหมุนกลับเข้าสู่อีกระดับหนึ่งเพื่อเผชิญหน้ากับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหันก็เพียงพอแล้ว²

ตอนจบของโลกเป็นการเปลี่ยนรูปและการเกิดใหม่ในเวลาเดียวกันเหมือนการตายที่มีบางส่วนแยกออกไป มุ่งสู่ศูนย์กลางที่พระคริสต์ การแยกจากศูนย์กลางของโลกเป็นส่วนของทางที่ไปสู่ชีวิตหลังความตาย เป็นการแยกออกของจิตที่จะสมบูรณ์ได้ ต่อเมื่อแยกออกจากวัตถุ เพื่อจะไปพบพระเจ้าหรือพระคริสต์โอเมกา

ตอนสิ้นสุดของเวลา ความกดดันทางจิตที่ทำให้มีความปรารถนาที่จะหนีจากโลก ความบีบคั้นนี้เป็นเอกฉันท์ แต่ในพระวรสารสอนเราว่าในเวลาเดียวกันนั้นมนุษย์ถูกแบ่งเป็นสองพวกคือพวกทำตามโลกีย์วิสัยและพวกที่ยอมรับพระวาจาของพระคริสต์ รอคอยความตายเพื่อถูกคลุมเข้าในพระเจ้า เพื่อเกิดเอกภาพอย่างกระทันหัน เมื่อนั้นปารุเซียมจะเกิดขึ้น ขบวนการสังเคราะห์เริ่มต้นและถูกเปิดเผย เมื่อนั้นพระคริสต์จักรวาลปรากฏคล้ายแสงวามของฟ้าแลบอยู่หามกลางเมฆฝนเพื่อทำให้โลกศักดิ์สิทธิ์ เมื่อนั้นชีวิตที่มีความสำคัญซับซ้อนสูงสุดจะเป็นของพระเจ้า เปลโรมาซึ่งเหมือนกระแสแห่งลี้จะครอบครองลี้ทั้งหลาย การบงกชของโลกลงในมหาสมุทรที่หนึ่งสงบซึ่ง

¹Teilhard de Chardin. Phenomenon of Man. p. 302.

²Teilhard de Chardin. Mon Univers. 1924, extract translated in The Future of Man. p. 307.

หยคน้ำของมันจะสำนึกในความเป็นอยู่ของตัวเอง¹ การเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์เป็นกรณีเดียวที่รวบรวมทุกสิ่งโดยเฉพาะการสังเคราะห์ที่จำเป็นคือความศรัทธาในความก้าวหน้าของมนุษย์และความศรัทธาในพระคริสต์ อาณาจักรของพระเจ้าถูกสถาปนาขึ้นในความสมบูรณ์ตามธรรมชาติของความเจริญทางวิวัฒนาการ ความเต็มเปี่ยมของเปเลโรมาจะสำเร็จไป

นั่นคือ การกระตุ้นให้มนุษย์มุ่งไปข้างหน้าที่จะสร้างโลกก็จะพบความสมบูรณ์ในวุดิภาวะของมนุษยชาติซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงในรหัสสกายของพระคริสต์ เราจึงกล่าวได้ว่าเป็นเหตุการณ์เดียวกัน ดังนั้นแรงกระตุ้นไปข้างหน้าของมนุษย์ไปสู่ความก้าวหน้าและแรงกระตุ้นไปสู่เมืองบนของขบวนการความรักของพระเจ้าสังเคราะห์ถึงขั้นสมบูรณ์ในการเสด็จมาครั้งที่สองของพระคริสต์

คริสตศาสนาเห็นว่าความทุกข์ทรมานเป็นสิ่งที่ควรยอมรับและสามารถเปลี่ยนไปเป็นการแสดงความรักและเป็นหลักของการกระทำ บางครั้งเป็นการถวิลหาของความเห็นแก่ตัวของมนุษย์และการตั้งตัวเราเป็นศูนย์กลางมากกว่าทำให้เราสมบูรณ์ในพระเจ้าโดยพระคริสต์ การเสียสละตัวเองเพื่อสักรวมเป็นเงื่อนไขสำหรับการกลืนเข้าสู่เปเลโรมา พระคริสต์ทำให้เราบริสุทธิ์เพื่อเป็นหน่วยหนึ่งในรหัสสกาย เคารกกล่าวถึงการมีร่างกายใหม่ของผู้ที่กลับเป็นขึ้นมาจากความตายว่าเป็นการเปลี่ยนรูปของสสาร เพราะทั้งหมดที่เป็นวัตถุของโลกประกอบด้วยปริมาณของพลังจิต จิตถูกทำให้บริสุทธิ์ขึ้นในองค์พระคริสต์เพื่อให้งานชิ้นพื้นฐานเกิดขึ้น งานของพระคริสต์คือการจำแนกพลังสสารจากสสารและรวมเข้ากับร่างของพระองค์เป็นการคึงหน่วยที่ถูกเลือกหรือคนดี เป็นความรับผิดชอบของแรงผลักดันทั่วไปของสสารไปสู่จิต วันหนึ่งแกนของสสารแบบสูงนี้จะผ่านเข้าสู่วิญญานของมนุษย์ การอวตารสมบูรณ์เมื่อสักส่วน

¹Ibid., pp. 306-308

ของแก่นที่ถูกเลือกประกอบในพระพรหัสกายของพระคริสต์ อ่านจากความรักของพระคริสต์ ที่เป็นแรงดึงดูดไม้ใช้มีต่อทุกสิ่งที่ถูกสร้างแค่จะดึงดูดเฉพาะหน่วยที่ถูกเลือก¹

เซนส์ปอลได้อธิบายถึงรูปกายที่กลับเป็นขึ้นมาจากความตายว่าเป็นกายวิญญาณที่ทรงอำนาจ เป็นอมตะไม่เน่าเปื่อยอีก ไม่ประกอบด้วยเนื้อและเลือด การเปลี่ยนแปลงใหม่หมกนี้ก็จะเกิดขึ้นในชั่วพริบตาเดียว เซนส์ปอลยืนยันว่ามนุษย์ผู้กลับเป็นขึ้นมาจากจะมีสภาพเหมือนพระเยซูคริสต์ที่กลับเป็นขึ้นมาจากความตายแล้ว เซนส์ปอลได้อธิบายเกี่ยวกับกายวิญญาณว่า

...บางคนจะถามว่า "คนตายจะเป็นขึ้นมาจากอย่างไรได้ เมื่อเขาเป็นขึ้นมาจากจะมีรูปกายเป็นอย่างไร" โอ คุณเขลา เมล็ดที่หว่านลงนั้น ถ้าไม่ตายเสียก่อนแล้ว จะงอกขึ้นใหม่ไม่ได้ เมล็ดข้าวที่หว่านลงนั้นจะเป็นข้าวสาลีหรือพืชอื่น ๆ ก็สู้ หว่านมีไว้หว่านสิ่งที่เป็นรูปร่างของคนที่จะงอกขึ้นมาแต่โตหว่านเมล็ดเท่านั้น พระเจ้าทรงประทานรูปร่างคนช่องเมล็ดนั้นตามที่พระองค์ ทรงเห็นชอบและ ทรงประทานรูปร่างแก่เมล็ดพืชทุกพรรณตามชนิดของมัน เพราะว่าเมื่อนั้นไม่เหมือนกันหมกทุกอย่าง เนื้อมนุษย์ก็อย่างหนึ่ง เนื้อสัตว์จวบยาก็อย่างหนึ่ง เนื้อนกก็อย่างหนึ่ง เนื้อปลา ก็อย่างหนึ่ง ร่างกายสำหรับสวรรค์ก็มีและร่างกายสำหรับโลกก็มี แต่ ว่าศักดิ์ศรีของร่างกายสำหรับสวรรค์ก็อย่างหนึ่ง และศักดิ์ศรีของร่างกายสำหรับโลกก็อย่างหนึ่ง

ผู้เขียนเห็นว่าความคิดของเตยาร์ตไม่ตรงกับคำสอนของคริสตศาสนาอยู่หลายประการ เกี่ยวกับจุดจบของโลก เพราะในคัมภีร์ไบเบิลตามที่พระเยซูคริสต์ทรงทำนายไว้ว่าในตอนสิ้นโลกจะเกิดความทุกข์ยาก เกิดสงคราม แต่เพื่อเห็นแก่ผู้ชอบธรรมจึงเว้นเวลาให้สั้นลง มนุษย์จึงไม่ตายทั้งหมด เตยาร์ตกลับเห็นว่าความก้าวหน้าไปสู่ความเต็มเปี่ยมของมนุษยชาติ (เป็นเวลาที่สงบสุข) เป็นเวลาเดียวกับเปลโรมาของพระคริสต์ในคราวเสด็จมาครั้งที่สอง

¹ Teilhard de Chardin, Pierre. The Divine Milieu. pp. 136, 143.

² โครินธ์ 15 : 35-41.

ปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีบางอย่างกำลังทำลายวิธีสร้างความสัมพันธ์ที่กระหว่างมนุษย์ ทำลายสิ่งแวกฉอม การสื่อสารมวลชนแทนที่จะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษย์ตามที่เคยาร์คาคหมายไว้ กลับเป็นสิ่งเปลี่ยนจิตใจมนุษย์ไปสู่ความเสื่อม การวิจัยใช้ในการเสริมกำลังอาชวแทนการส่งเสริมความเป็นอยู่อย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ คงจะเป็นเพราะเราให้ความหมาย "ความก้าวหน้า" ผิดไป กลายเป็นความก้าวหน้าทางวัตถุเป็นส่วนใหญ่ ผลของมันทำให้ประเทศต่าง ๆ แสงหาผลประโยชน์เข้าตัวเองโดยไม่คำนึงถึงความดีส่วนรวมของมนุษยชาติ ดูเหมือนความก้าวหน้ากำลังนำเราไปสู่ความหายนะถ้าไม่มีการให้ความหมายใหม่ จะขอยกพระคำวิเศษของพระสันตปาปาปอลที่ 6 เกี่ยวกับความก้าวหน้าว่า

ความก้าวหน้าหมายถึงคุณภาพและความเป็นจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ หมายถึงขั้นของการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบซึ่งมนุษย์จะต้องมี ความเจริญก้าวหน้ายอมขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางคานความสำนึกต่อศีลธรรมของมนุษย์ โดยวิธีนี้มนุษย์ก็เปิดตัวเองมุ่งสู่ผู้อื่นและสู่พระเจ้า สำหรับคริสตชนแล้วความเจริญก้าวหน้านั้นยอมรวมถึงรหัสธรรมแห่งความตาย และในรหัสธรรมนั้นเองมนุษย์จะเห็นการสิ้นพระชนม์ ของพระคริสต การเสด็จกลับคืนพระชนม์ชีพของพระองค์เพื่อประทานพระจิตแก่มวลมนุษย์ เพื่อช่วยพวกเขาให้พบเสรีภาพแห่งการสร้างสรรค์และความหวังอันปราศจากการหลงอลวง¹

ผู้เขียนเห็นด้วยกับการสร้างค่านิยมขึ้นใหม่ในสังคมรอบตัวและขยายไปทั่วโลกโดยอาศัยศาสนาที่เน้นถึงการเห็นแก่ส่วนรวมและเห็นว่าทุกคนเป็นพลเมืองของโลก เพื่อขำรงความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาติ

¹ สมเด็จพระสันตปาปาปอลที่ 6 เราจะทำอะไรบ้าง. หน้า 39-40.